

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ "ΕΚΚΛΗΣΙΑ,,

ΕΤΟΣ ΣΤ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 |

1 ΜΑΡΤΙΟΥ 1957

| ΛΡΙΘ. 5

Η ΥΠΟΜΟΝΗ ΣΤΟΝ ΚΛΗΡΙΚΟ

Δὲν εἶναι καθόλου ὑπερβολή, ἂν ποῦμε, πὼς ἡ λυδία λίθος γιὰ τὴν πλήρη ἐπιτυχία κάθε Κληρικοῦ, στὸ μεγάλο ἔργο ποὺ ἔχει ἀναλάβει, εἶναι ἡ ὑπομονή.

Βέβαια εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸν διακρίνουν κι' ἄλλες ἀρετές, ὅπως ἡ ἀγάπη κι' ἡ ταπεινοφροσύνη. Καὶ νὰ τὸν θερμαίνει ἡ φλόγα τῆς πίστεως καὶ ἡ βαθειὰ συναίσθησις τῆς ἱεράς καὶ ὑψηλῆς του θέσεως καὶ τῆς ὑπεύθυνης ἀποστολῆς του. Ἀλλὰ γιὰ νὰ μὴ ἀπογοητεύεται ποτέ· γιὰ νὰ μὴ ἐξασθενῇ ποτέ ὁ ζῆλος του· γιὰ νὰ μὴ χάνῃ τὸ ἠθικὸ του καὶ ἀκόμη γιὰ νὰ μὴν ἀπογοητευθῇ καὶ φθάσῃ στὸ σημεῖο νὰ θεωρήσῃ τὴν μεγάλην του ἀποστολὴν ὡς ἀγγαρεία ἢ ἀπλῶς ὡς μέσο βιοπορισμοῦ, χρειάζεται νὰ καλλιεργήσῃ στὴν ψυχὴ του τὴν ὑπομονή, ὥστε «ὡς χρυσὸν ἐν χωνευτηρίῳ» ν' ἀποστιλβώσῃ καὶ νὰ δοκιμάσῃ τὸν ἑαυτὸν του.

Στὴ σύγχρονη ἐποχὴ μᾶς, ποὺ ἡ ὕλοφροσύνη καὶ ἡ διαφθορὰ ἔχουν λάβει τεράστιες διαστάσεις καὶ ἀναρίθμητες ἀνθρώπινες καρδιὲς ἔχουν παρασυρθῇ ἀπὸ τὸ βίαιο κι' ὀρμητικὸ πέρασμά των, ὁ Κληρικὸς, ὡς θεματοφύλακας ὅλων τῶν ἠθικῶν ἀξιῶν καὶ τῶν ἱεροτέρων πραγμάτων, ὀφείλει ν' ἀγωνίζεται μὲ γενναϊότητα. Καὶ ν' ἀποδεικνύεται βράχος ὑπομονῆς καὶ καρτερίας στὶς διάφορες ἐπιθέσεις, ποὺ θὰ ὑφίσταται.

Εἶναι φυσικὸ νὰ συναντήσῃ ἀναρίθμητες δυσκολίες κατὰ τὴν ἐπιτέλεσι τοῦ μεγάλου ἔργου του. Οἱ ἄνθρωποι τοῦ σκότους. Ἀλλὰ κι' οἱ ἄσπογδοί φίλοι του. Καμμιά φορὰ καὶ αὐτοί, ἀπὸ τοὺς ὁποίους θὰ περίμενε νὰ λάβῃ ἐνίσχυσι καὶ θάρρος, τὸν ὑποδέλνουν. Κι' ἔτσι ὅλοι συναντῶνται στὸ ἴδιο σημεῖο. Νὰ κάμουν δηλαδὴ τὸν καλὸ Κληρικὸ νὰ κλονισθῇ. Καὶ νὰ γονατίσῃ. Καὶ νὰ ρίψῃ κατὰ γῆς τίς ἀσπίδες καὶ τὰ ὄπλα του, ἐγκαταλείποντας τὸν ἱερώτατον ἀγῶνα γιὰ τὴν σωτηρία τῶν ψυχῶν.

Ὁ καλὸς Κληρικὸς ὅμως δὲν ἀποθαρρύνεται ποτέ. Σὰν ἄνθρωπος μὲ ἀδυναμίες ἤμπορεῖ νὰ κλονισθῇ, ἀλλὰ ὡς συλλογίζεται πάντα τὸ θεῖο ρῆμα τοῦ Κυρίου ὅτι «ὁ ὑπομείνας εἰς

τέλος, οὗτος σωθήσεται» (Ματθ. ι', 22· κδ', 13· Μαρκ. ιγ', 13). Καί τότε θά παίρνη ἀπό τόν Κύριο δύναμι καί ἐνίσχυσι νά ὑπομένῃ τά πάντα, καί νά ἐντείνη τίς ἀγωνιστικές του προσπάθειες. Γιατί ὅπως λέγει ὁ Ἀπόστολος «δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τόν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα, ἀφορῶντες εἰς τόν τῆς πίστεως ἀρχηγόν καί τελειωτήν Ἰησοῦν, ὃς ἀντι τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς ὑπέμεινε σταυρόν, αἰσχύνῃς καταφρονήσας» (Ἑβρ. ιβ', 1-2).

Ἔτσι ὁ ἀληθινός ἐργάτης τοῦ Εὐαγγελίου εἶτε ὡς οἰκογενεάρχης, εἶτε στό Θυσιαστήριο, εἶτε στήν κοινωνική του συναστροφή κατὰ τήν διεξαγωγή τοῦ ποιμαντικοῦ του ἔργου, ἀγωνίζεται μέ θάρρος καί μέ ψυχραιμία, καί γιά τήν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ τά «πάντα ὑπομένει» (Α' Κορινθ. ιγ', 7).

Ἰδιαίτερα προσέχει στίς στιγμές πού παραστέκεται στό ἱερὸ Θυσιαστήριο. Κυριαρχεῖται ἀπό τήν συναίσθησι τῆς ἱερότητος τοῦ χώρου. Καί τοῦ ἔργου πού ἐπιτελεῖ. Γι' αὐτὸ δὲν ἐξάπτεται ποτέ. Δὲν θυμῶνει. Δὲν ἀφίγει τὰ νεῦρα του νά ἐκδηλωθοῦν, ἂν ἔχη κάτι ὑπ' ὄψι του, ἢ ἂν κάτι ὑπέπεσε στήν ἀντίληψί του. Ὑπομένει τά πάντα. Καί μόνον, ἂν κάτι εἶναι πολὺ σοβαρό, πού θίγει τήν ἐκκλησιαστικὴ τάξι καί σκανδαλίζει τόν ἐκκλησιαζόμενον λαό, τότε μέ τρόπο καί σοβαρότητα ἐπεμβαίνει γιά ν' ἀποκαταστήσῃ τήν τάξι. Εἶδ' ἄλλως περιμένει στό τέλος νά ἐνεργήσῃ ὅ,τι πρέπει.

Ἐπειτα ποτέ δὲν εἶναι διασπικτός, καί δὲν βλέπει τήν ὥρα, πότε νά τελειώσῃ ἡ θεία ἀκολουθία. Ἄλλ' ἔχει ὑπομονή κι' αἰσθάνεται νά εἶναι λουσμένος μέσα στήν χαρὰ καί στή συγκίνησι, πού δημιουργεῖ ἡ Θ. Λατρεία.

Ὅταν δὲ ἐπιτελῇ τὸ μυστήριον τῆς θείας Ἐξομολογήσεως πρέπει νά δείχνῃ ἀπέραντην ὑπομονή, καί ν' ἀκούῃ τὸν ἐξομολογούμενον ἁμαρτωλὸ μέ συμπάθεια κι' ἀγάπη καί καλωσύνη, χωρὶς νά δείχνῃ πὼς κουράζεται. Καί ἀκούραστος συμβουλεύει τὸν ἁμαρτωλὸ τὰ πρέποντα, ἐνῶ ἐπιμένει ν' ἀκίυση ὅ,τι διστάζει νά ἐξομολογηθῇ ὁ ἁμαρτωλός. Καί γενικὰ ἀποστολή του ἔχει νά σώζῃ ψυχὰς μέ τήν ἐπιμονή καί ὑπομονή του, συγκαταβαίνοντας ἐν ἀνάγκῃ τόσον πολὺ, ὥστε νά ἔχη τήν ἐσωτερικὴ πληροφορία, ὅτι ἐκτελεῖ τὸ τοῦ Ἀπ. Παύλου «τοῖς πᾶσι γέγονα τὰ πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω» (Αὐτόθ. θ', 22).

Ὅσον ἀφορᾷ δὲ στήν συναστροφή του μέσα στήν κοινωνίαν ἡ ὑπομονή εἶναι γι' αὐτὸν ὁ παρήγορος ἄγγελος. Κατὰ τήν ἐκτέλεσι τοῦ ποιμαντικοῦ του ἔργου ἀντιμετωπίζει ἀνθρώπους μέ διαφορετικὴ νοστροπία. Καί πολλὰ φορὲς θά περιφρονηθῇ, θά ὑβρισθῇ, θά χλευασθῇ, καί ἴσως γίνῃ ἀκόμη ἀντικείμενον καί ἀπρε-

πῶν καὶ ἀνιέρων πράξεων, καὶ θὰ θεωρηθῆ «ὡς περιχάχρημα τοῦ κόσμου καὶ πάντων περίφημα» (Αὐτόθ. δ', 13).

ᾠ, ἂν δὲν ἔχη ὑπομονὴ καὶ καρτερία γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τὴν ἀπρεπῆ αὐτῆ συμπεριφορὰ τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων! Ποιὰ συναισθήματα θὰ δημιουργηθοῦν στὴν ψυχὴ του; Θὰ πικραθῆ ἀσφαλῶς. Θὰ γογγύσῃ. Καὶ ἴσως-ἴσως θὰ μετανοήσῃ πού ἐγίνε Κληρικός (!) Ἄλλ' ἂν ἔχη μάθει νὰ εἶναι ὑπομονητικὸς, θὰ ἀντιπαρέρχεται ὅλες αὐτὲς τὶς θλιβερὲς δοκιμασίαις μὲ πράβτητα καὶ ἀνεξικακία. Μὲ αὐταπάρησι καὶ χριστιανικὴ ὑπομονή, προσπαθῶντας νὰ διδάξῃ, νὰ φρονηματίσῃ μ' αὐτῆ τὴν χριστιανοπρεπῆ στάσι του. Στὰ ὧτα τῆς ψυχῆς του θ' ἀντηχοῦνε τοῦ Παύλου τὰ λόγια «μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσκοπήν, ἵνα μὴ μωμηθῆ ἢ διακονία, ἀλλ' ἐν παντὶ συνιστάνοντες ἑαυτοὺς ὡς Θεοῦ διάκονοι, ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσι, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις, ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις...» (Β' Κορ. στ', 3-6).

Συμβαίνει ὅμως πολλὲς φορὲς ἡ ἀνοίκειος αὐτῆ συμπεριφορὰ νὰ προέρχεται ἀπὸ ἀνθρώπους, ἀπὸ τοὺς ὁποίους κάθε ἄλλο παρὰ αὐτὸ θὰ περιμενε κανεὶς. Ἀπὸ ἀδελφοὺς δυστυχῶς, πού παίρνουν τὴν θέσι τῶν ψευδαδέλφων. ᾠ, τί λυπηρὸν εἶναι νὰ παρατηρῆ κανεὶς ἐχθρότητες καὶ μίση, διαβολὲς καὶ συκοφαντίαι, ὕβρεις καὶ ἄλλες σμικρότητες νὰ ἐκτοξεύωνται ἀπὸ ἀδελφὸν ἐναντίον ἀδελφοῦ, πού φθονεῖται, καὶ γι' αὐτὸ κατατρέχεται, ἀλλὰ καὶ δυσφημίζεται. Εἶναι πολλὲς φορὲς αὐτὸ μιὰ ζωντανῆ πραγμτικότης, πού ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα εἴτε τὴν ἐξόντωσι τοῦ τιμίου ἐργάτου τοῦ ἀμπελῶνος τοῦ Κυρίου εἴτε τὴν ἀπογοήτεσι καὶ τὴν πικρία του, πού συντελεῖ νὰ ἀηδιάξῃ κυριολεκτικὰ καὶ νὰ χαλαρώνεται ἡ ἀγωνιστικὴ του προσπάθεια καὶ διάθεσις, κ' ἔτσι νὰ βλάπτεται σημαντικὰ τὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Ἄπ. Παῦλος, εἶναι γνωστὸν, ὅτι ἀντιμετώπισε μιὰ τέτοια κατάστασι. Γι' αὐτὸ περιγράφοντας πρὸς τοὺς Κορινθίους τὰ παθήματά του ἔλεγε «κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ ἔθνῶν, κινδύνοις ἐν ψευδαδέλφοις...» (Αὐτόθι ια', 26).

Ἐκ τούτου ἀκριβῶς αἰσθάνθηκε τὴν ὑποχρέωσι νὰ συμβουλεύσῃ τὸν μαθητὴ του Τιμόθεον: «δῶκε δικαιοσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονήν» (Α' Τιμ. β', 11), ὑπενθυμίζοντας τὸ ἰδικὸ του παράδειγμα, πού εἶδε καὶ ἔζησε μαζί του κ' αὐτός: «σύ δὲ παρηκολούθηκάς μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ, τοῖς διωγμοῖς, τοῖς παθήμασι» (Β' Τιμ. γ', 10).

Ἔτσι ὁ καλὸς Κληρικός, ἀπ' ὅλα αὐτὰ διδάσκεται καὶ παραδειγματίζεται καὶ δὲν δειλιᾷ καθόλου. Ἄλλ' ὑπομένει. Καὶ ὑπερ-

ΑΠΟ ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΕΝΟΣ ΑΝΑΧΩΡΗΤΟΥ

Η ΜΟΝΑΞΙΑ

(Περιήλθε στὰ χέρια μας ἕνα χειρόγραφο, πὸν περιέχει τοὺς στοχασμοὺς κάποιου ἀναχωρητοῦ. Τὸ χειρόγραφο αὐτὸ εἶναι ἀρκετὰ μεγάλο. Κι' ἀρχίζοντας ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς Κατοχῆς, φθάνει ὡς τὰ τελευταῖα αὐτὰ χρόνια. Ἀπὸ τὸ χειρόγραφον αὐτὸ θάρχισωμε νὰ δημοσιεύωμε μερικὰ κομμάτια. Καὶ πιστεύομε πὼς θὰ προσφέρωμε ἔτσι πραγματικὴν πνευματικὴν ἀπόλαυσιν στοὺς ἀναγνώστες μας).

Στοχάζομαι συχνά, πὼς ἕνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα κακὰ τῆς σύγχρονης πυρετικῆς ζωῆς εἶναι τὸ ὑπέρμετρο καὶ ἀσυλλόγιστο στοίβαγμα μας μέσα στὶς πολύκοσμες Πολιτεῖες, ὅπου σιγὰ σιγὰ καὶ χωρὶς νὰ τὸ καταλάβωμε, χάνομε σχεδὸν κάθε μας οὐσιαστικὴν ἐπαφή καὶ μετὰ τὴ φύση. Καὶ μετὰ τοὺς ἀνθρώπους. Καὶ μετὰ τὸν ἑαυτὸ μας.

Καὶ τὸ τελευταῖον αὐτὸ, ἂς μὴ φανῆ καθόλου παράξενο σὲ κανένα. Γιατὶ ἀπορροφημένοι, ὅπως εἴμαστε, ἀπὸ τὴ βιοπάλη κι' ἀπὸ τὸν σκληρὸν ἐπαγγελματικὸν μας μόχθο, ἀφήνομε νὰ χορταριάξῃ καὶ νὰ γίνεταί ἔτσι ἀθώρητο τὸ μυστικὸν μονοπάτι, πὸν μᾶς ὁδηγεῖ στὴν ἐσώτατην ὑπόστασίν μας.

ἀμύνεται μετὰ πνεῦμα χριστιανικῆς ἀγάπης. Καὶ ἀγωνίζεται νὰ διαφυλάξῃ τὴν ὑπόληψίν του ὅχι μετὰ βδρεῖς καὶ διαμάχες καὶ μετὰ τὸ «ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ», ἀλλὰ μετὰ ἀγάπην. Λαβαίνει ἐπίσης «ὑπόδειγμα τῆς κακοπαθείας καὶ τῆς μακροθυμίας τοὺς προφήτας» (Ἰακ. ε', 10), γιατί ζεῦρει, ὅτι εἶναι «μακάριος ἀνὴρ ὅς ὑπομένει πειρασμόν, ὅτι δοκιμὸς γενόμενος λήψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς» (Αὐτόθ. α', 11). Καὶ ἔτσι ἀγωνίζεται μετὰ φρόνησι, καὶ πραότητα, καὶ ὑπομονήν.

Ὁ Κληρικός, εἶναι ἀπόλυτος ἀνάγκη, νὰ διακατέχεται ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς ὑπομονῆς. «Ἵπομονῆς γὰρ ἔχετε χρεῖαν, ἵνα τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ποιήσαντες κομίσησθε τὴν ἐπαγγελίαν» (Ἐβρ. ι', 36) διδάσκει ὁ Ἀπόστολος. Γιατὶ αὐτὴ θὰ τοῦ ἐμπνέῃ τὸ θάρρος καὶ τὴν δύναμιν ν' ἀγωνίζεται γενναῖα ἕως τὴν τελικὴν νίκην. Ἡ ὑπομονὴ θὰ τοῦ χαρίξῃ τὴν εἰρήνην τῆς ψυχῆς γιὰ νὰ ἀναδεικνύεται ἀνώτερος ἀπὸ τὶς μικρότητες καὶ τὶς ἀνθρώπινες κακίαι. Αὐτὴ ἀκόμη θὰ τὸν κάμῃ ν' ἀκτινοβολῇ παντοῦ τὴν ἐμπρακτὴν ἀγάπην καὶ καλωσύνην, πὸν θὰ συντελοῦν στὸ νὰ καρποφορῇ πάντοτε «ἐν ὑπομονῇ» (Λουκ. κ', 15).

ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ Α. ΒΙΤΑΛΗΣ
Ἀρχιμανδρίτης καὶ Ἱεροκέρυξ

Ἡ δουλεία μας, οποῖαδήποτε καὶ νᾶναι, καὶ δύσκολη εἶναι σήμερα, καὶ μᾶς ἀπορροφᾷ διαρκῶς. Κι' ὄλοένα μεγαλύτερες γίνονται οἱ δυσκολίες, ποῦ ὀρθώνονται μπροστά μας. Γιατί ὁ πληθυσμὸς γύρω μας πληθαίνει συνεχῶς μὲ γοργὸ ρυθμὸ. Καὶ μαζὶ τοῦ πληθαίνει φυσικὰ κι' ὁ ἀνταγωνισμὸς. Καὶ καταντᾷ—ἄλλοι-μονο—συχνά, ὁ θάνατος τοῦ ἄλλου, νᾶναι ζωὴ δική μας. Καὶ μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν βυζαίνομε θαρρεῖς ἀπὸ παντοῦ τὸ μῖσος. Καὶ γινόμεσθε σκληροί. Καὶ σκυθρωποί. Καὶ ἀνελέητοι στὰ δάκρυα καὶ στὴ συμφορὰ τοῦ πλησίον μας.

*

Καὶ τὸ ὥραϊο εἶναι, πῶς θαρροῦμε πῶς εἴμαστε ἐλεύθεροι. Κι' ὅμως εἶναι μεγάλη μας πλάνη αὐτό. Πάρα πολὺ μεγάλη μάλιστα. Γιατί στὴν πραγματικότητά εἴμαστε ὄλοι μας φορτωμένοι μὲ ἄλυσσιδες βαρειές. Καὶ σκλάβοι ἀληθινοί. Κ' ἐκεῖνοι δὲ ἀκόμα, ποῦ μᾶς δίνουν τὴν ἐντύπωση πῶς κινοῦνται κάπως ἐλευθερώτερα, ἂν τοὺς καλοεξετάσης, θὰ δῆς πῶς ἡ ζωὴ τους εἶναι γεμάτη ἀπὸ λογιῆς λογιῆς συμβατικότητες, καὶ πῶς χάνουν ἄσκοπα πολὺν καιρὸ καὶ πολὺν κόπο σὲ προσπάθειες μάταιες. Κι' ὄλοι μας εἴμαστε σὺν ναυαγοί, ποῦ ἀγωνιζόμεσθε νὰ φθάσωμε στὴ στερεὰ χωρὶς σωσίβια. Καὶ λιγοστοί, πολὺ λιγοστοί εἶναι ἐκεῖνοι ποῦ χαίρονται τὴ θεία χαρὰ καὶ τὴν εὐγένεια μιᾶς πραγματικῆς ἐλευθερῆς ζωῆς.

*

Πρέπει νὰ καταλάβωμε καλά, πῶς, εἴτε τὸ θέλωμε εἴτε δὲν τὸ θέλωμε, οἱ Πολιτεῖτες εἶναι γεμάτες ἀπὸ ἀκαταστασία καὶ ἀπὸ κάθε λογιῆς ταραχῆ, ποῦ θολώνουν τὴν καθαρότητα τῆς ζωῆς. Οἱ ἀπλῆς ἀνάγκες γίνονται μέσα σ' αὐτὲς προβλήματα δύσκολα. Βαρειές καὶ κουραστικῆς περνοῦν οἱ περισσότερες ὥρες μας. Κ' ἔρημικὴ καὶ κουρασμένη νοιώθουμε τὴν καρδιά μας. Κ' ἔτσι, ὅταν τὰ βράδια γυρνᾶμε στὰ σπίτια μας,—ἀπὸ τὰ ὁποῖα μάλιστα ὄλοένα καὶ περισσότερο κ' ἐξοβελίζονται τὰ πατροπαράδοτα εἰκονοστάσια—ὄχι μονάχα δὲν ἔχομε καμιὰ διάθεση γιὰ περισυλλογὴ καὶ αὐτοεξέταση. Ἀλλὰ εἴμαστε γεμάτοι ἀπὸ κούραση κι' ἀπὸ ἀκεφιάν. Ἐνα πνιγερὸ καὶ καταπιεστικὸ συναίσθημα τυλιγεὶ σὺν καταχνιὰ τὴν ψυχὴ μας. Καὶ καταφυγὴ μας καὶ ξαλάφρωμά μας εἶναι τὰποκάρωμα τοῦ ὑπνου. Ἡ, γιὰ ἀντίδρασι, ἀναζητᾶμε διεγερτικὰ στὴ διασκέδασι καὶ στὸ σκόρπισμα τῆς ζωῆς μας στοὺς πέντε ἀνέμους.

*

Καὶ μονάχα ὁ ἀπόκοσμος ἀναχωρητῆς κι' ὁ ἐρημίτης εἶναι πραγματικὰ ἐλεύθερος. Αὐτὸς μόνος σπᾷ τὴν σιδερόπορτα τοῦ ἐγκλεισμοῦ του, καὶ ἠμπορεῖ καὶ γλυστρᾷ παντοῦ, ἀνάλαφρος σὺν

τὸν ἄνεμο. Αὐτὸς μπορεῖ καὶ πλησιάζει μὲ τρυφερότητα καὶ μὲ ἀπλότητα τὰ πλάσματα τοῦ καλοῦ Θεοῦ. Ποῦ ἔλα τους ἔχουνε μέσα τους φῶς καὶ χαρὰν καὶ εἰρήνην καὶ ἀλήθειαν. Γι' αὐτὸ καὶ δένουν μὲ τὴν ὁμορφιά τους κάθε ψυχὴν ποῦ τ' ἀγαπᾷ. Καὶ τὴν τρυφεραίνουν, καὶ τὴν κάνουν νάχη σὰν ἀνώτατο στόχο της τὴν ἀλήθειά τους. Καὶ τοῦτο, γιατί οἱ ἀναχωρητὲς αὐτοὶ ἔχουνε «πνεῦμα συντετριμμένον». Καὶ γεμάτοι ἀπὸ ταπείνωση, σκύδου ἐμπρὸς στὸ βαθὺ μυστήριο τοῦ κόσμου, καὶ χαιρονται, σὰν παιδιὰ, τὰ θαύματα ποῦ τοὺς περιτριγυρίζουν. Κ' ἔτσι, ἐνῶ ὁ φόβος καὶ ἡ ἄγνοια ἐμπρὸς στὸ ἀνεξήγητο γι' αὐτοὺς νόημα τῆς ζωῆς πτωχαίνει τοὺς ἄλλους, αὐτοὶ δοξάζουσι τὸ Δημιουργό της. Κι' ὁ θεϊκὸς τους φωτισμὸς κάνει κι' ἀναβρύζουσι στὰ μάτια τους δάκρυα.

*

Ἐνα τέτοιον ἀρραβῶνα τοῦ πνεύματος, καὶ μιὰ τέτοιαν ἀγαλλίαση καταξιώνομαι κι' ὁ ταπεινότητος ἐγώ, κάθε φορὰ ποῦ ἐρχομαι στὸ ἀπόμερον αὐτὸ καὶ καταφώτεινο ἐρημητήριό μου. Αἰσθάνομαι σὰν ν' ἀνοίγη ὁ οὐρανὸς ἐμπρὸς μου. Καὶ λὲς πῶς εἶμαι τυφλὸς, καὶ γνωρίζω τὸ φῶς τοῦ Ἥλιου. Καὶ γυμνός, καὶ ντύνομαι μ' αἴσθησι νοερή. Βλέπω γύρω μου τὰ φυτὰ νὰ μεγαλώνουσι ὑπομονετικὰ καὶ ὑπάκουα ἐκεῖ ποῦ τὰ ἐφύτεψεν ἡ ἀπειρη Δύναμις τοῦ Θεοῦ. Καὶ συγκινημένος θαθειά, νοιώθω γιατί τραγουδοῦν ἔτσι γλυκὰ τὰ πουλιά, ποῦ τάχει ἀγγίξει ἡ θεία χάρι. Καὶ γιατί τρικλίζουσι σὰν μεθυσμένες στὸν ἀγέρα οἱ πεταλοῦδες, ποῦ ἐτρύγησαν φῶς καὶ μῦρα ἀπὸ τὰ ξέχειλα κύπελλα τῶν λουλουδιῶν. Ὡ! δὲν ὑπάρχει στὰλήθεια θαυτοτέρα χαρὰ καὶ γλυκύτερη μέθη, ἀπὸ τὸ νὰ ξέρης πῶς εἶσαι ἓνα θνητό, ταπεινὸ καὶ τιποτένιο πλάσμα. Κι' ὅμως βαστάς—ἤμπορεῖς νὰ βαστάς—σὰν φῶς τὸν τρισάγιο Θεὸ μέσα σου. Αὐτὸν ποῦ ἔκτισε κ' ἐδημιούργησε τὰ πάντα. Καὶ τὸν ἀπέραντο γαλάζιον οὐρανὸ, καὶ τὴ χιλιόμορφη αὐτὴ Γῆν μας.

Καὶ εἶναι, χωρὶς ἄλλο, ἡ Μοναξιά ἢ θαθειά Μοναξιά, ἐκείνη ποῦ μᾶς βοηθεῖ καὶ ποῦ μᾶς κάνει νὰ γευώμαστε τὰ συναισθήματα αὐτά. Γι' αὐτὸ, ἄς μὴ πλανιῶμαστε Μόνον ὅσο συγγότερα τὸ ἤμποροῦμε, ἄς ἀποτραδιώμαστε—ἔστω καὶ γιὰ λίγο—σὲ κάποιαν ἀπόμερη γωνιά τῆς Γῆς. Κι' ἄς προσπαθοῦμε νάμαστε μονάχοι, ὀλομόναχοι. Καὶ νὰ βυθιζώμαστε στὸν ἑαυτὸ μας. Καὶ νὰ μὴ σμίγωμε μὲ τίποτε ἄλλο, οὔτε πρόσωπο, οὔτε καὶ πράγμα. Παρὰ νὰ ψάχνουμε νὰ βροῦμε στὰ ἄθνη μας τ' ἀχνάρια ἀπὸ τὰ τρισάγια πόδια τοῦ Θεοῦ. Γιατί θεοβάδιση εἶναι κάθε ψυχὴ ἀνθρώπινη. Καὶ δὲν ὑπάρχει στήθος, ποῦ νὰ μὴν ἤμπορη νὰ γίνη νὰός του. Κ' ἡ καρδιά μας εἶναι πλασμένη ἀπὸ τὰ χέρια του τό-

σον εὐρύχωρη καὶ πλατειά, ποὺ νὰ ἡμπορῇ γὰ κλείσῃ μέσα τῆς βλο-
τὸν Κόσμο του. Καὶ ν' ἀγκαλιάσῃ ὅλα τὰ μυστήρια τ' Οὐρανοῦ.
Καὶ τὰ θαυότερα νοήματα τῆς Γῆς.

*

Τὴν ἀγάπην αὐτὴν καὶ τὴν ροπὴν αὐτὴ πρὸς τὴ Μοναξιά, τὴ
βρίσκομε τόσο στὴν Ἑβραϊκὴ Παράδοση, ὅσο καὶ στὴν ἀρχαιο-
τατὴν Ἐκκλησίᾳ μας. Στὴν ἔρημον ἐξοῦσεν, κ' ἐκεῖ ἐδίδασ-
σκεν ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος. Κι' ὅπως λέει ἡ ἁγία Γραφή,
στὴν ἔρημο ἔβαλε σὲ «πειρασμὸ» τὸ θεῖο μας Λυτρωτὴ τὸ τρο-
μερὸ καὶ ταπεινὸ πνεῦμα τῶν κοσμικῶν ἐπιθυμιῶν, ποῦναι πάντα
οἱ θανάσιμοι ἐχθροὶ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς πνευματικῆς πορείας
τοῦ ἀνθρώπου.

Καὶ ἡ ροπὴ αὐτὴ πρὸς τὴ Μοναξίαν ἐμεγάλωσε, κ' ἐφούντωσε
πολὺ ἀργότερα. Κι' ἀνθίσαν οἱ ἄδρσοες ἐρημίες ἀπὸ Ἑουχαστῆς
καὶ ἀπὸ Κοινόβια, κ' ἐγίνηκαν Παράδεισοι πνευματικοί. Ἡ δὲ
Ἐκκλησία μας καθιέρωσε τὸ Μοναχισμό σὰν θεσμό,
καὶ τὸν ὕψωσε σὰν ἀπεικασμα καὶ σὰν ὁμοίωμα τῆς ζωῆς τῆς
«ἄνω Πολιτείας».

Πρέπει δὲ νὰ ὁμολογήσωμε, πὼς ὁ Μοναχισμὸς ὑπῆρξε «μέ-
γιστον ἀγαθόν». Καὶ τοῦτο, γιὰτὶ οἱ ἅγιοι ἐκεῖνοι κατοικητῆς
τῆς Ἐρήμου δὲν κατέφυγαν ἐκεῖ, ἀπλῶς γιὰ νὰ προστατέψουν
τὸν ἑαυτὸ τους ἀπὸ τὴν ἁμαρτία καὶ ἀπὸ τὴν σύγχυση καὶ ἀπὸ
τὴν ἀκαταστασία, ποὺ ἦτανε καὶ τότε γεμάτος ὁ Κόσμος. Βέ-
βαια, συνέτρεχε καὶ ὁ λόγος αὐτῆς. Μὰ κυρίως ἔτρεχαν στὴν
Ἐρημο, γιὰ νὰ μπορέσουν ἔτσι νὰ φυλάξουν καὶ νὰ περισώσουν
μέσα τους ἐντελῶς ἀθλόωτη τὴν ἐξοχὴ καὶ θεϊότατην εἰκόνα τοῦ
Χριστοῦ. Γιατὶ, καθὼς φαίνεται, ἦτανε μεγάλο τὸ ἠθικὸ τους
μαρτύριο, ὅταν ὕστερα ἀπὸ τοὺς φοβερώτατους διωγμοὺς τῆς ἡ-
Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ἐσυμβιδάσθηκε μὲ τὴν Κοσμικὴν Ἐξου-
σία. Κ' ἔβλεπαν μὲ ἀπόγνωση τὸ δολερὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ν' ἀ-
γωνίζεται νὰ μολέψῃ τὴν ἀχραντὴν ἀγνότητα τοῦ Θεωρείου
φωτός, καὶ ν' ἀναμειξῇ τὴν ἀφτερὴν Σωκρατικὴ ἠθικολογία μὲ
τοὺς θεῖους Μακαρισμοὺς τῆς «ἐπὶ τοῦ ὄρους» ὁμιλίας· καὶ μὲ τὸ
λυτρωτικὸ κήρυγμα τοῦ ἐνσαρκωθέντος Λόγου.

*

Ὁ ἀρχαῖος ἐκεῖνος Μοναχισμὸς δὲν ὑπάρχει βέβαια σήμερα.
Κι' οὔτε ἡμπορεῖ ἀσφαλῶς νὰ ὑπάρξῃ, στὴν ἔκταση καὶ στὴ
μορφὴ ποὺ εἶχε τότε. Ἄλλο εἶναι σήμερα τὸ πνεῦμα τῆς κοινω-
νίας. Καὶ διάφοροι ἐντελῶς οἱ δρόμοι τῶν ἀνθρώπων. Ἡ καρδιά τους
εἶναι σφιχτοδεμένη μὲ τὴν γνώση τῶν πραγμάτων. Καὶ μὲ τὴν
ἡδονή. Καὶ μὲ τὴν καλοπέραση. Μὰ ἡ γνώση τοῦ Θεοῦ εἶναι

ΟΙ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΝΤΑ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΟΙ ΕΝ ΣΕΒΑΣΤΕΙΑ,

Σήμερα ἡ καρδιά μας ἄς φύγῃ λίγο ἀπὸ τὰ καθημερινὰ καὶ τὰ συνηθισμένα, κι' ἄς πετάξῃ ὑψηλά, φέροντας εἰς τὸ νοῦ μας τὸ μαρτύριο ποῦ τραβήξανε καρτερικὰ οἱ ἅγιοι Τεσσαράκοντα Μάρτυρες. Ἡ μνήμη τους γιορτάζεται στίς 9 Μαρτίου. Μὰ ἀλλοίμονο! Ποῖος πῆρε εἶδηση πὸς τίς ἡμέρες αὐτές εἶναι ἡ μνήμη αὐτῶν τῶν ἁγίων καὶ γενναίων μαρτύρων; Ἡ ἀγιότητα μαζί με τὴν γενναιότητα ἀδελφωμένη εἶναι τὸ πιὸ ὑψηλὸ πρᾶγμα ποῦ μπορεῖ νὰ κλείσῃ ἡ καρδιά τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ πραότητα μαζί με τὴν ἀφοβία, ἡ ταπεινὴ μαζί με τὴν καρτερία, ἡ κακία μαζί με τὴν σθεναρότητα, ἡ ἀθωότητα μαζί με τὴν παλληκαριά.

ἐπάνω ἀπὸ τὰ πράγματα, ποῦ ἤμποροῦμε νὰ γνωρίσωμε με τὰς αἰσθήσεις μας. Κι' ἀπάνω ἀπὸ κάθε σωματικὴ ἀνάπαυση καὶ ἀπόλαυση. Καὶ γιὰ νὰ φθάσῃ κανεὶς στ' ἀκύμαντο θεῖο του λιμάνι, πρέπει νὰ τιμονευθῇ ἀπὸ τὴν πίστη ἢ σχεδία τῆς ψυχῆς του. Καὶ πρέπει νὰ φουσκώνῃ τὰ πανιά της ἢ σταθερὴ ἐλπίδα καὶ ἀπαντοχὴ του. Καὶ λίγοι, πολὺ λίγοι εἶναι οἱ τρισμακάριοι, ποῦ τὴν ἔχουνε τὴ Βασιλικὴν αὐτὴ δωρεά. Γι' αὐτὸ οἱ πολλοὶ — ἐντελῶς ἀπερίσκεπτα — περιγελοῦν στοὺς καιροὺς μας αὐτοὺς τοὺς σιωπηλοὺς καὶ ταπεινοὺς Μοναχοὺς, ποῦ μέσα στὴ χλιὰ στάχτη τῆς σύγχρονης ζωῆς ἀγωνίζονται νὰ διατηρήσουν τὴ σπῖθα τῆς μεγάλης Ὁρθόδοξης ἰδέας τοῦ Μοναχισμοῦ.

Πρέπει ἔμωσ νὰ διατηρηθῇ, με ὅποιονδήποτε τρόπο. Γιατί ὁ ἄνθρωπος, κατάκοπος ἀπὸ τὴν πορεία του ποτὲ δὲν θὰ πάψῃ νὰ ὀνειροπολῇ τὸν Παράδεισο ποῦ ἔχασε. Καὶ τὴν ἀρχέγονον ἀθωότητα καὶ ἀκεραιότητά του. Καὶ οἱ ἀπόκοσμοι αὐτοὶ νηστευτὲς διατηροῦνε στίς ἐρημιές τους τὴν ἐξοχώτερην εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ. Καὶ καλλιεργοῦν με τὴν ἀσκητικὴ τους ζωὴ τὴν ὑπέροχην ἰδέα τῆς θουσίας τοῦ ἀτόμου γιὰ τὸ γενικὸ καλό. Καὶ τῆς ὁμοιοίας καὶ τῆς ἀδελφότητος τῶν ἀνθρώπων.

*

Καὶ ὁ σωστὸς δρόμος τῆς ζωῆς ἓνας εἶναι. Τὸ πὼς δηλαδὴ ἡ ἐπίγεια ἀλήθεια θὰ ἐναρμονισθῇ με τὴν ἀλήθεια τ' οὐρανοῦ. Καὶ τὰ ἐπίγεια ἀγαθὰ δὲν θὰ συγκρούωνται με τὰ ἐπουράνια. Αὐτὴ ἄλλως τε εἶναι καὶ ἡ ἐντολὴ τοῦ Κυρίου μας, ποῦ μᾶς ἐδίδαξε νὰ προσευχώμαστε τὸ «Γεννηθῆτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς Γῆς».....

ΑΝΘΙΜΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΤΗΣ

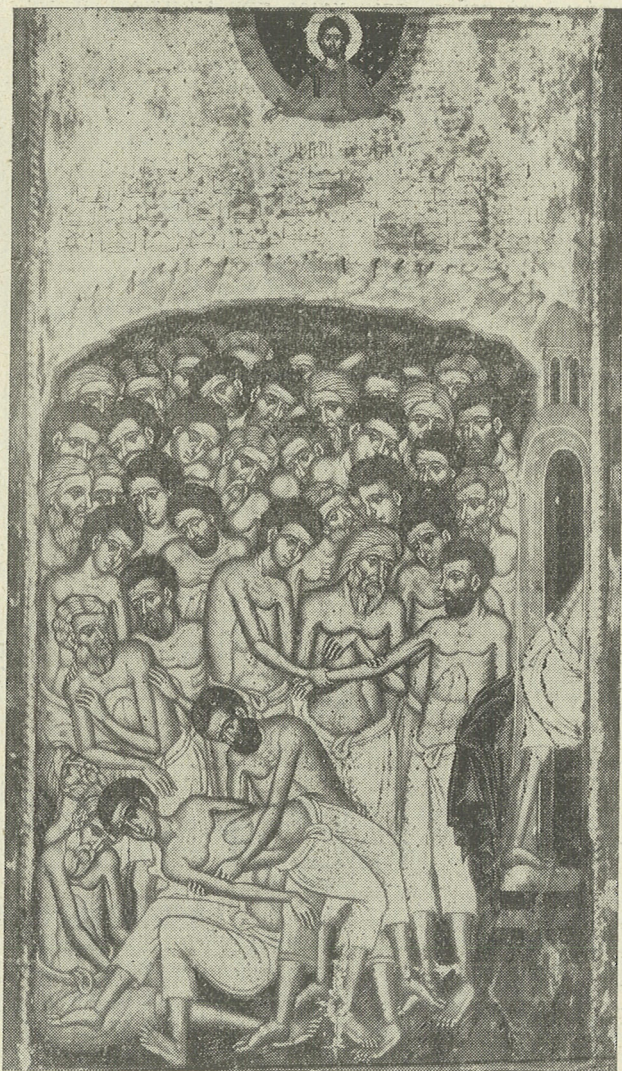
Αὐτοὶ οἱ ἄγιοι ἦτανε ἀπὸ διάφορες πατρίδες, στρατιῶτες σ' ἓνα τάγμα τὸν καιρὸ πού βασιλεὺς ὁ Λικίνιος στὴ Ρώμη. Αὐτὸς ἔβγαλε διάταγμα νὰ πιάνονται οἱ Χριστιανοὶ καὶ νὰ τοὺς βάζουνε νὰ προσκυνήσουνε τὰ εἰδῶλα, εἰδ' ἄλλοιῶς νὰ τοὺς σκοτώνουνε. Οἱ σαράντα τοῦτοι στρατιῶτες βρισκόνταν τότε στὴ Σεβάστεια τῆς Ἀρμενίας, κι' ἦτανε διαλεχτοὶ καβαλαρέοι κ' ἔμπειροὶ στὸν πόλεμο, γι' αὐτὸ τοὺς λέγανε «Ἱππεῖς». Διοικητὴς σ' αὐτὰ τὰ μακρυνὰ μέρη ἦτανε ἓνας Ἀγρικόλαος, σκληρὸς ἄνθρωπος καὶ χριστιανομάχος. Ἔστειλε λοιπὸν καὶ φώναξε τοὺς σαράντα στρατιῶτες καὶ τοὺς ρώτησε τί θρησκεία πρεσβεύουνε; Κ' ἐκεῖνοι τοῦ εἶπανε πὼς εἶναι Χριστιανοί. Τότε τοὺς πρόσταξε μὲ φοβέρες νὰ προσκυνήσουνε τὰ εἰδῶλα, κατὰ τὴ διαταγὴ τοῦ αὐτοκράτορα. Πλὴν οἱ στρατιῶτες τ' ἀποκριθῆκανε πὼς θὰ πεθάνουνε Χριστιανοί. Βλέποντας ὁ Ἀγρικόλαος πὼς δὲν ἀλλάζανε γνώμη, τοὺς παράδωσε στοὺς ἄλλους στρατιῶτες πού ἦτανε εἰδωλόλατρες, νὰ τοὺς πάρουνε καὶ νὰ τοὺς βασανίσουνε, ἴσως καὶ μετανοιώσουνε. Πιάσανε, λοιπὸν, καὶ τοὺς δέρνηανε καὶ τοὺς πετροβολούσανε, μὰ ἄδικα, γιὰτι κανένας ἀπὸ τοὺς σαράντα δὲν δέηλασε. Τότε πρόσταξε ὁ Ἀγρικόλαος νὰ τοὺς ξεγυμνώσουνε καὶ νὰ τοὺς βάλουνε μέσα σὲ μιὰ λίμνη παγωμένη.

Σὲ κεῖνα τὰ μέρη κάνει πολὺ κρῦο τὸν χειμῶνα. Λένε πὼς κάνει πιὸ πολὺ κρῦο κι' ἀπὸ τὰ μέρη τῶν Τατάρων. Ἡ Σεβάστεια ἦτανε κατὰ τὸν καιρὸ ἐκεῖνον μεγάλη πολιτεία, χτισμένη μέσα σ' ἓναν κάμπο πού χάνεται τὸ μάτι σου χωρὶς νὰ βρισκῆ ἄκρι. Ἀπὸ κοντὰ τῆς περνοῦσε ὁ ποταμὸς Ἄλυς, ὁ πιὸ μεγάλος ἀπ' ὅσους βρίσκονται στὴ Μικρῇ Ἀσίᾳ. Σήμερα τὸν λένε οἱ Τοῦρκοὶ Κιζιλ - Ἰρμάκ, δηλαδὴ Κόκκινο Ποτάμι, κι' οἱ φλέβες του βρίσκονται στὸ Κιοσέ - ντὰγ κοντὰ στὴ Ζάρα, ἀνάμεσα στὴ Σεβάστεια καὶ Ἐρζερούμ. Ἡ Σεβάστεια τὸν καιρὸ πού μαρτυρήσανε οἱ Ἅγιοι Σαράντα εἶχε σπουδαῖο κάστρο, καὶ κεῖ στρατοπέδευε πολὺς καὶ διαλεχτὸς στρατός. Σήμερα τὴ λένε Σιβάς. Τὸ κάστρο τῆς ἦτανε χτισμένο ἀπάνω σ' ἓναν βράχο πού στέκεται μέσα στὸν κάμπο. Ἰσαμε σήμερα βρίσκονται κάτι χαλάσματα ἀπὸ ἀρχαῖα θεμέλια κι' ἀπὸ ὑστερινώτερα χτισίματα, καμωμένα ἀπὸ τὸν σουλτάν Μεχμέτ πού πῆρε τὴν πόλη. Ἡ λίμνη πού βάλανε τοὺς Σαράντα Μάρτυρες ἦτανε μεγάλη στὰ παλιὰ χρόνια, μὰ σήμερα δὲν βρίσκεται πιά, γιὰτι ξεράθηκε κι' ἀπομείνανε μοναχὰ κάτι βαλτότοποι, κατὰ τὸ μέρος πού βασιλεύει ὁ ἥλιος. Σ' ἓνα μέρος βρίσκεται λίγο νερό, καὶ στὴ μέση στέκεται μιὰ κολόνα, ἀπὸ τὴν ἐκκλησιὰ πού χτίσθηκε στὸν τόπο πού μαρτυρήσανε. Αὐτὴ τὴν κολόνα πᾶνε καὶ τὴν προσκυνᾶνε ὄχι μοναχὰ οἱ Χριστιανοί, μὰ κι' οἱ Τοῦρκοι. Τὸν χειμῶνα, ἢ πολιτεία κι' ὁ κάμπος εἶναι σκεπασμένος ἀπὸ ἀντάρρα, κι' ὅλα εἶναι παγωμένα. Ὁ κάμπος βγάζει

πολύ σιτάρι, γιὰ τοῦτο, στὸν καιρὸ τῶν Ρωμαίων, ἡ Σεβάστεια ἦτανε μεγάλη κι' ἐπίσημη πολιτεία. Στὰ 1400 τὴν πολιόρκησε καὶ τὴ χάλασε ὁ Ταμερλᾶνος. Σήμερα σώζονται ἀκόμα πολλὰ χτίρια ἀπὸ τὸν καιρὸ πού τὴν εἶχανε οἱ Σελτζούκοι. Ἀνάμεσα σ' αὐτὰ εἶναι ὁ Γκέκ - μεντρεσσές, πού εἶχε μιὰ πλουμισμένη πόρτα καὶ δυὸ μιναρέδες, καμωμένος στὰ 1271 ἀπὸ ἓναν ξακουσμένον μειμάρη (ἀρχιτέκτονα), πού ἦτανε Ἑλληνας, γεννημένος στὴν Κόνια, καὶ τὸν λέγανε Καλογιάννη. Κτίσμα ἐκείνου τοῦ καιροῦ εἶναι ὁ Πιρουτζιέ - μεντρεσσές, μὰ ἔπεσε, καὶ στέκει ὄρθια μοναχὰ ἡ πόρτα του· εἶναι κι' ἄλλα. Ὁ χειμώνας πιάνει τὸν Ὀκτώβρη καὶ βασιτὰ ἴσαμε τὸ Μάη. Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Νύσσης, ἀδελφὸς τοῦ μεγάλου Βασιλείου, λέγει πὸς κάνει τέτοιο τάντανο¹ πού μπαίνει ὡς μέσα καὶ στὶς τρίχες τοῦ κεφαλιοῦ, (ακρυμὸς δι' αὐτῶν τῶν τριχῶν διαδιδόμενος). Τὰ ποτάμια παγώνουνε καὶ τὸ χιόνι σαβανώνει ὅλη τὴν πλάση. Γιὰ νὰ ξεχωρίζουνε πού βρισκότανε ἡ λίμνη, εἶχανε βαλμένα παλούκια ὀλοτρόγυρα. Σὰν ἔπιανε νὰ λυώνη τὸ χιόνι, φυσοῦσε ἓνας ἀγέρας παγωμένος μὲ τέτοιον θυμὸ, πού ἔριχνε χάμω τοὺς ἀνθρώπους καὶ ξέσχιζε ἀπὸ πάνω τους τὰ ροῦχα τους καὶ τάπαιρνε· γιὰ τοῦτο τὰ δένανε ἀπάνω τους.

Μιὰ τέτοια παγωμένη καὶ φοβερὴ μέρα ρίξανε γυμνοὺς μέσα στὴ λίμνη τοὺς ἁγίους Σαράντα. Ἄνεμος βορρῆς φυσοῦσε. Ἐξὸν ἀπὸ τοὺς ἁγίους καὶ δυὸ - τρεῖς στρατιῶτες πού τοὺς φυλάγανε, δὲν φαινότανε ψυχὴ ζωντανή. Ὅλοι εἶχανε τρυπώσει στὰ σπίτια. Κ' ἡ φρουρὰ τρύπωσε κ' ἐκείνη μέσα σ' ἓναν πύργο πού βρισκότανε κοντὰ στὴ λίμνη, κι' ἀνάφανε φωτιὰ γιὰ νὰ ζεσταθοῦνε. Ἡ ἀναλαμπὴ τῆς φέγγιζε ἀπὸ τὰ παράθυρα, γιὰ νὰ τὴ βλέπουνε οἱ βασανισμένοι νὰ λιγοψυχήσουνε. Σὰν σκοτείνιασε, ἡ νύχτα ἦτανε πιὸ φοβερώτερη. Τὸ νερὸ πάγωσε γύρω στὰ κορμιά τους καὶ γίνηκε σκληρὸ σὰν πέτρα. Ἄλλοι ἦτανε μέσα στὸν πάγο χωμένοι ὡς τὴ μέση, ἄλλοι ὡς τὰ στήθια, ἄλλοι ὡς τὸ λαιμὸ, ἄλλοι ὡς τὰ γόνατα, καὶ δὲν ἤξερε κανένας ποιοὶ βασανίζοντατε πιὸ σκληρά, αὐτοὶ πού ἦτανε χωμένοι ὀλότελα σ' ἐκεῖνον τὸν καυτερὸ πάγο, ἢ ἐκεῖνοι πού εἶχανε τὸ κορμί τους ἀπέξω ἀπὸ τὸ νερὸ καὶ τὸ ξέσχιζε ὁ βορρῆς μὲ τὰ νύχια του. Ὅλοι εἶχανε σταυρωμένα τὰ χέρια τους καὶ σφίγγανε τὰ στήθια τους, καὶ σηκώνανε τοὺς ὤμους τους γιὰ νὰ χωνέψη τὸ κεφάλι τους ἀνάμεσα στὶς πλάτες τους. Τρέμανε σύγκορμοι σὰν τὸ ψάρι πού σπαρταρᾷ. Τὰ δόντια τους χτυπούσανε μέσα σὲ σαράντα στόματα, κι' ἀκουγότανε μαζί τὰ πνιγμένα μουγκρητὰ πού βγάζανε. Στὴν ἀρχὴ κοκινίσαν τὰ κορμιά, κ' ὕστερα πιάσανε καὶ μελανιάζανε. Τὰ μάτια τους ἀναποδογυριστήκανε μέσα στὶς ματότρυπες. Τὸ κροῖο ἔμπαινε

1. Κροῖο καυτερό.

Οἱ Ἅγιοι Τεσσαράκοντα Μάρτυρες.

(Φορητὴ εἰκὼν Βυζαντινοῦ Μου-
σείου Ἀθηνῶν—16ος αἰών).

στά ἀρμολογήματα καὶ τὰ χῳρίζε σὰν μαχαῖρι. Οἱ καρδιῆς χτυπούσανε γλήγορα, πασκίζοντας μάταια νὰ ζεστάνουνε τὰ παγωμένα κορμιά. Οἱ κοιλιῆς χωνέψανε μέσα στά κόκκαλα καὶ ζαρῶσανε, σὰν τὸ ἀσκι πὺ τὸ καίγει ἡ φωτιά. Μέσα σὲ λίγες ὥρες ἐκεῖνα τὰ ἀντρειωμένα κορμιά πὺ ἦτανε σὰν βλαστοί, παλληκάρια ἀπάνω στ' ἄνθος τους, ἀλλάξανε καὶ γινήκανε ἀγνώριστα, σὰ νὰ περάσανε ἀπὸ πάνω τους μονομιᾶς πενήντα κ' ἐβδομηῆντα χρόνια. Τὰ ἔμορφα πρόσωπά τους μαραθῆκανε καὶ χάσανε τὸ κάλλος τους, κ' οἱ πιὸ μικροί, πὺ ἦτανε παιδιὰ ἀμούστακα, ὡς νὰ βραδυάση, γινήκανε γέροι. "Ὡ σπλάγγνα τῶν γονιῶν πὺ τοὺς γεννήσατε, τί μαχαῖρι θὰ σᾶς ἔσκιζε ἀν βρισκόσαστε κοντὰ στὴ λίμνη νὰ δῆτε τὰ παιδιὰ σας! Ποῦ εἶναι ὁ Μελίτων, ὁ πιὸ μικρὸς ἀπ' ὅλους, δεκαοχτῶ χρονῶν ἀγγελόκορμο παιδάριο μὲ τὸ γελαζούμενο πρόσωπο; Γυρίζεις τὰ δακρυσμένα μάτια σου κατὰ μένα, σὰ νὰ μοῦ λὲς «ἐγὼ εἶμαι ὁ Μελίτων». Μὰ ἐσὺ εἶσαι γέρος καὶ μοναχὰ τὰ σγουρὰ μαλλιά σου στέκονται ἀκόμα ὅπως ἦτανε ἀπάνω στὴν ἀγνώριστη κεφαλὴ σου! Ποῦ εἶναι ὁ Σμάρραγδος, πὺ ἔπαιρνε χαρὰ ὅποιος ἔβλεπε τὰ τριαντάφυλλα τοῦ προσώπου του; Ποῦ εἶναι ὁ Εἰάνθιος πὺ μακαρίζανε τὴν κόρη πὺ θὰ τὸν πάρη ἄνδρα; Ποῦ εἶναι ὁ Ἀέτιος, ὁ Λυσίμαχος, ὁ Εὐτύχιος, τὰ ἄνθη τῆς νεότητος; Ποῦ εἶναι;

"Ὅσον νύχτωνε, ἡ παγωνιὰ γινότανε πιὸ ἀβάσταχτη. Μαχαίρια δίκωπα λιανίζανε τὰ κόκκαλά τους. Τὸ μεδούλι τους πάγωσε. Καλύτερα νὰ τοὺς καίγανε. "Ἄν τοὺς ψήνανε, ἡ φωτιά θάτανε πιὸ ἐλεητική. Θεέ μου! Θεέ μου!

Σιγὰ - σιγὰ μαζευθῆκανε σ' ἓνα σμᾶρι. Χέρια καὶ ποδάρια περιπλεχθήκανε σφιχτά, σὰν τὰ σκιοιὰ πὺ σφίγγουνε τὰ πανιά τοῦ караβιοῦ μὲ τίς ἀντένες. Σαράντα ἄνθρωποι σμιζανε καὶ γινήκανε ἓνα κουβάρι μιὰ σταλιά. Τὰ ποδάρια τους ἀπὸ τὸ παπούδιασμα εἶχανε γίνει σὰν ἀσπροσάνιδα σαπρακιασμένα ἀπὸ τὸ νερό.

Κατὰ τὰ μεσάνυχτα οἱ στρατιῶτες πὺ τοὺς φυλάγανε τρυπώσανε στὰ γιατάκια τους, γιατί ἦτανε σίγουροι πὺ οἱ ἅγιοι παραδώσανε τὸ πνεῦμα. Ὁ βοριάς μπουρνιασε καὶ κατέβασε πολὺ χιόνι. Νύχτα φοβερὴ! Πρὶν ἀπὸ τὰ χαράγματα, ἔξαφνα ἀνοίξε ὁ οὐρανὸς ἀπὸ πάνω ἀπὸ τοὺς Μάρτυρες, καὶ φανερώθηκε ὁ Χριστός. "Ἐνα φῶς πιὸ γλυκὸ καὶ πιὸ ζεστὸ ἀπὸ τὸν ἥλιο τοὺς σκέπασε. Σαράντα στεφάνια κατεβῆκανε καὶ στεφανώσανε τὰ κεφάλια τους. "Ὡ! Πὺς ἀλλάξανε ὅλα μὲ μιᾶς! Τὰ πρόσωπα γινήκανε πάλι ἔμορφα, καὶ πιὸ ἔμορφα, στολισμένα μὲ ἀθάνατη νεότητα. Τὰ μάτια τους ἦτανε γυρισμένα κατὰ τὸν οὐρανό. Τὰ κορμιά τους γινήκανε σὰν ἀπὸ τριανταφυλλὶ φίλντισι, χεροπιασμένα

σάν νά χορεύανε. Ἡ λίμνη εἶχε γίνει σάν κρύσταλλο καθαρὸ καὶ ἴσιο, κι' ἀπάνω του ἀγγίζανε μοναχὰ οἱ ἄκρες τῶν ποδιῶν τους. Κι' ἀπὸ τὰ οὐράνια ἀκούγότανε μιὰ μακάρια ἀρμονία.

Τὴν αὐγὴ, οἱ περισσότεροί ἦταν πεθαμένοι. Πεντέξη, οἱ πιὸ νέοι, ἀνασαίσανε ἀκόμα, ὁ Μελέτιων καὶ δυὸ - τρεῖς ἄλλοι. Μὰ κι' αὐτοὶ ὡς νά ξημερώσῃ παραδώσανε τὴν ψυχὴ τους στὰ χέρια τοῦ Χριστοῦ, στίς 9 Μαρτίου 320 μ. Χ.

Πολὺ συγκινητικὴ εἶναι ἡ διαθήκη τῶν ἁγίων Τεσσαράκοντα πού τὴν ἔγραψε ἓνας ἀπ' αὐτούς, ὁ Μελέτιος, μέσα στὴ φυλακὴ, πρὶν νά τοὺς βάλουνε στὴ λίμνη. Σώθηκε ὀλόκληρη καὶ λέγει: «Μελέτιος, καὶ Ἀέτιος καὶ Εὐτύχιος, οἱ φυλακωμένοι γιὰ τὸν Χριστό, στοὺς ἁγίους ἐπισκόπους πού εἶναι σὲ κάθε πόλη καὶ χώρα, καὶ στοὺς πρεσβυτέρους καὶ διακόνους καὶ ὁμολογητάς, καὶ σ' ὅλους τοὺς ἄλλους εὐχόμεστε νά χαίρουνται. Σάν τελειώσουμε, μὲ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ καὶ μὲ τίς προσευχὲς ὀλονῶν, τὸν ἀγῶνα πού ἔχουμε μπροστὰ μας, καὶ φθάσουμε τὰ βραβεῖα Ἐκείνου πού μᾶς καλεῖ στὸν οὐρανό, τότε θέλουμε νά κάνετε τὴ γνώμη μας, καὶ τὰ λείψανά μας νά τὰ ἀνακομίσετε ὅσοι ἤσαστε μὲ τὸν πρεσβύτερο καὶ πατέρα μας Πρόϊδο καὶ μὲ τ' ἀδελφία μας Κρισπίνο καὶ Γόρδιο καὶ μὲ τὸν εὐσεβῆ λαό, μὲ τὸν Κύριλλο καὶ μὲ τὸν Μᾶριο καὶ μὲ τὸν Σαπρίκιο τοῦ Ἀμμωνίου, καὶ νά τὰ θάψετε στὴν πολιτεία Ζήλα, στὸν τόπο πού τὸν λένε Σαρεῖμ. Γιατί, ἂν καὶ εἴμαστε ἀπὸ πολλὰ μέρη, ἀλλὰ διαλέξαμε ὅλοι ἓνα καὶ τὸ ἴδιον μέρος γιὰ νά μποῦνε τὰ λείψανά μας, ἀφοῦ ἀποφασίσαμε νά τραβήξουμε τὸν ἴδιον ἀγῶνα. Αὐτὰ λοιπὸν θέλησε τὸ ἅγιον Πνεῦμα, καὶ αὐτὰ ἀρέσανε καὶ σὲ μᾶς. Γιὰ τοῦτο, ἐμεῖς πού εἴμαστε μαζὶ μὲ τὸν Ἀέτιο καὶ τὸν Εὐτύχιο καὶ μὲ τοὺς ἄλλους ἐν Χριστῷ ἀδελφούς μας, παρακαλοῦμε τοὺς ἀγαπημένους μας γονιοὺς κι' ἀδελφούς μας, νά σταθοῦνε μακριὰ ἀπὸ κάθε λύπη». Ὑστερα παραγγέλλουμε νά μὴ πάρη κανένας τίποτα ἀπὸ τὰ λείψανά τους καὶ νά μὴν χωρίσῃ τὰ σώματά τους. Κατόπι γράφουμε: «Ἄν, μὲ τὴ δύναμη τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ, ὁ Εὐνοϊκός, τὸ παιδί πού εἶναι μαζὶ μας, βγάλῃ πέρα τὸν ἀγῶνα ἀντάμα μας, θέλει νά μπῆ τὸ λείψανό του μὲ τὰ δικά μας... Λοιπὸν, ἀδελφε Κρισπίνε καὶ ... σᾶς παραγγέλλουμε νά φυλαχθῆτε ἀπὸ κάθε κοσμικὴ ἠδυπάθεια καὶ πλάνη, γιατί εἶναι σφαιερὴ καὶ ὄχι ἀληθινὴ ἡ δόξα τοῦ κόσμου, πού ἀνθίζει γιὰ λίγο καὶ πάλι μαραίνεται σάν τὸ χορτάρι..., καὶ τελειώνει πιὸ γρήγορα ἀπ' ὅ,τι ἀρχίζει, καὶ νά δράμετε στὸν φιλάνθρωπο Θεὸ πού βραβεύει μὲ ζωὴ αἰώνια ὅσους. . πιστεύουνε σ' αὐτόν... Ἀποχαιρετοῦμε τὸν κύρη πρεσβύτερο Φίλιππο καὶ τὸν Προκιανὸ ἀπ' τὸ χωριὸ Φοδελά... Κ' ἐγὼ ὁ Μελέτιος ἀποχαι-

ΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

**Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΟΙΚΟΥΜΕΝ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ
Η ΤΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΕΝΘΡΟΝΙΣΕΩΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΝ**
ΑΝΑΒΙΩΣΙΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΑΙΓΛΗΣ

23 Φεβρουαρίου τοῦ 1913. Συμπληροῦνται σαράντα τέσσαρα ἀκριβῶς χρόνια ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ποῦ ἀνῆρχετο εἰς τὸν θρόνον τοῦ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ὁ Πατριάρχης Γερμανὸς ὁ Ε΄ ὁ ἀπὸ Χαλκηδόνος. Ἀλλ' ἂν ἡ χρονολογία αὐτὴ παρουσιάζῃ ἐνδιαφέρον ἐξαιρετικόν, εἶναι διότι ὁ νέος τότε Πατριάρχης ὁ ὁποῖος διεδέχθη τὸν μεγάλου Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Ἰωακείμ τὸν Γ' ὑπῆρξεν ὁ τελευταῖος ἐκλεγείς ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας. Καὶ καθὼς κλωθογυρίζει πρὸς τὰ περασμένα ἢ ἀνέμη τῶν ἀναμνή-

ρετῶ τοὺς συγγενεῖς μου Λουντάνιο, Κρίστο καὶ Γλέδιο μὲ τοὺς δικούς τους, τὸν Ἐλπίδιο μὲ τὴν οἰκογένειά του... καὶ στὸ Χαροῦδι ὄλους μὲ τ' ὄνομά τους τοὺς ἀποχαιρετῶ. Ἀποχαιρετῶ κι' ἐγὼ ὁ Ἀέτιος τοὺς συγγενεῖς μου Μᾶρκο καὶ Ἀκυλίνα, καὶ τ' ἀδέρφια μου Μᾶρκο, Τρύφωνα, Γόρδιο καὶ Κρίστο καὶ τὶς ἀδερφάδες μου καὶ τὴ γυναῖκα μου Δόμναν μαζί μὲ τὸ παιδί μου. Ἀποχαιρετῶ κ' ἐγὼ ὁ Εὐτύχιος τοὺς δικούς μου ποῦναι στὰ Εὐμαρα, τὴ μητέρα μου Ἰουλία καὶ τ' ἀδέρφια μου Κύριλλο καὶ Ροῦφο καὶ Ρίγλο καὶ τὴν Κυρίλλα καὶ τὴ νύφη μου Βασιλεία... Ἀποχαιρετοῦμε λοιπὸν ὄλους τοὺς ἀφέντες μας. Οἱ σαράντα ἀδελφοὶ κι' ὄλοι ἐμεῖς οἱ φυλακωμένοι Μελέτιος, Ἀέτιος, Εὐτύχιος, Κυρίων, Κάνδιδος, Ἀγγίας, Γάιος, Σισίνιος, Σμάραγδος, Φιλοκτήμων, Γοργόνιος, Κύριλλος, Σεβηριανὸς, Θεόδουλος, Νικαλλος, Φλάβιος, Εἰάνθιος, Οὐαλέριος, Ἡσύχιος, Δομετιανὸς, Δόμνος, Ἡλιανὸς, Λεόντιος καὶ ὁ Θεόκτιστος, Εὐνοϊκὸς, Οὐάλης, Ἀκάκιος, Ἀλέξανδρος, Βικράτιος, ὁ καὶ Βιβιανὸς, Πρίσκος, Σανάρων, Ἐνδίκιος, Ἀθανάσιος, Λυσίμαχος, Κλαύδιος, Ἰλῆς καὶ Μελίτων. Ἡμεῖς λοιπὸν οἱ σαράντα, ἀλυσσοδεμένοι γιὰ τὸν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό, ὑπογράψαμε μὲ τὸ χέρι ἑνὸς ἀπὸ μᾶς, τοῦ Μελετίου, καὶ ἐπικυρώσαμε ὅλα ὅσα εἶναι γραμμένα παραπάνω, κι' ἀρέσουν σ' ὄλους μας. Εὐχόμεσθε μὲ τὴν ψυχὴ μας καὶ μὲ τὸ θεῖο πνεῦμα νὰ ἀξιωθοῦμε ὄλοι τὰ αἰώνια ἀγαθὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τῆ βασιλεία Του, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.»

ΦΩΤΗΣ ΚΟΝΤΟΓΛΟΥΣ

σεών μας σταματοῦμε στὸ γεγονός τῆς ἐνθρονίσεως τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας. Διότι δὲν ἦτο μίᾳ ἀπλῆ θρησκευτικῆ τελετῇ ἢ ἐνθρόνισις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου εἰς τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων ἀλλ' ἓνα ἐξαιρετικὸν γεγονός τὸ ὁποῖον ἂν ἐνδιέφερε τὴν ὀρθοδοξίαν — τὸ ὁμογενὲς στοιχεῖον — δὲν ἄφηνε ἀδιαφόρους καὶ τοὺς τούρκους καὶ τοὺς ἄλλους ξενοθρήσκους γιὰ τὴν θαυμασιότητα καὶ μεγαλοπρέπειά του. Ἦταν ἡ ἀναβίωσις μιᾶς παληᾶς βυζαντινῆς αἰγλης ποὺ συνεχίζετο κατὰ τὴν ἐνθρόνισι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ὡς μίᾳ παράδοσις καταχυρωμένη ἀπὸ τὰ προνόμια τοῦ Πορθητοῦ πρὸς τὸν Πατριάρχην. Ἐνα μεγάλο μέρος τῆς παληᾶς πρωτευούσης τῆς ἄλλοτε ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας ἀπὸ τὸ Φανάρι ὡς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Σουλτάνου εἰς τὸ Δολμα Μπαξέ ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς ἀκτῆς τοῦ Βοσπόρου προσελάμβανε ἀπὸ τὴν αὐγὴν τῆς ἡμέρας τοῦ ἐνθρονισμοῦ πανηγυρικὴν ὕψιν.

Ἀψίδες στημένες στοὺς δρόμους, εἰκόνες τοῦ νέου Πατριάρχου παντοῦ καὶ συρροὴ κόσμου σὲ ὅλο τὸ μῆκος μιᾶς τεράστιας διαδρομῆς ποὺ ὀλοένα καὶ ἐπεκτείνεται ἀπὸ τίς πρῶτες μεταμεσημβρινὲς ὥρες. Ἡ κίνησις ἀρχίζε, ἰδίως τίς ὥρες αὐτὲς εἰς τὸ κτίριον ἀπὸ τὸ ὁποῖον θὰ ξεκινοῦσε ὁ ἐψηφισμένος Πατριάρχης καὶ εἰς τὸ ὁποῖον ἀπὸ ἐνωρὶς εἶχον συγκεντρωθῆ οἱ κληρικοὶ τοῦ Πατριαρχείου καὶ οἱ ὀφικιαῖοι τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου. Ἀπὸ τὰ σουλτανικὰ ἀνάκτορα ὀλίγο ἀργότερα, ξεκινοῦσαν αἱ ἀνακτορικὲς ἀμαξες, ἄλλες κενὲς καὶ ἄλλες μὲ ἀνωτέρους ὑπαλλήλους τῆς αὐτῆς μὲ κατεύθυνσιν τὸ οἶκημα ὅπου εὕρισκετο ὁ Πατριάρχης. Ἰλη ἱππικοῦ ἀκολουθοῦσε τὴν συνοδεία τῶν ἀνακτορικῶν ἀμαξῶν. Καὶ καθὼς ἔφθανε στὸ πατριαρχικὸν οἶκημα ἐξήρχετο πρὸς προῦπάντησίν τους ὁ Ἄρχων Καπουκεχαγιᾶς καὶ ἀνώτερον κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ ἀξιωματοῦχοι. Ἦταν ὁ δεῦτερος θαλαμηπόλος συνήθως τοῦ Σουλτάνου — ὁ βοηθὸς αὐλάρχης — ποὺ ἦταν ἐπικεφαλῆς τῆς σουλτανικῆς συνοδείας. Ἄλογα ἀπὸ τὴν τιμητικὴ Ἰλη τοῦ ἱππικοῦ ἐτίθεντο εἰς τὴν διάθεσιν τῶν κληρικῶν τῶν Πατριαρχείων — ἀρχιμανδριτῶν, πρεσβυτέρων, διακόνων — οἱ ὁποῖοι φέροντες ἐπανωκαλύμμαχα ὅλοι ἐσχημάτιζαν μίαν ἰδικὴν τῶν τιμητικὴν φρουρὰν γύρω ἀπὸ τὴν μεγαλοπρεπῆ ἀμαξάν τῆς ὁποίας ἐπιβαίνει ὁ Πατριάρχης μαζὶ μὲ τὸν δεῦτερον θαλαμηπόλον τοῦ Σουλτάνου καὶ τὸν Ἄρχοντα Μέγαν Λογοθέτην ἐνῶ παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ ἀμαξηλάτου μὲ τὴν χρυσοκέντητη στολὴ ἐλάμβανε θέσιν ὁ πατριαρχικὸς ἀρχικλητῆρ μὲ τὴν ὀλόχρυση θυσανωτῆ ζώνη του, κρατῶν ὑψηλὰ τὴν πατριαρχικὴν ράβδον ἐνῶ ἐπιπτος ὁ ἐκκλησιάρχης κρατοῦσε τὸ χοζράνι, τὴν ράβδον ποὺ ἦταν τὸ σύμβολον τῆς ἐξουσίας τοῦ Πατριάρχου καὶ ποὺ εἶχε ἐγχειρίσει εἰς τὸν πρῶτον ἀπὸ τῆς ἀλώσεως Πατριάρχην Γεννάδιον τὸν Σχολάριον ὁ Πορθητῆς. Μεγαλοπρεπῆς ἢ πομπῆ κατηυθύνετο πρὸς τὰ ἀνάκτορα ὑπὸ τίς

χαρμόσυνες κωδωνοκρουσίες τῶν ἐκκλησιῶν τῆς Πόλης. Ἡ πατριαρχική πομπή εἰσήρχετο εἰς τὰ ἀνάκτορα χαιρετιζομένη τιμητικώτατα ἀπὸ παρατεταγμένην φρουρὰν στρατιωτῶν. Ὁ Πατριάρχης συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν ἄρχοντα Λογοθέτην, ὁ ὁποῖος ἦτο καὶ ὁ ὁ μέγας διερμηνεύς, ὠδήγηϊτο εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τοῦ θρόνου ὅπου ἀνέμενε ὁ Σουλτάνος κρατῶν τὸ «φιρμάνι» — τὸ διάταγμα τῆς ἐπικυρώσεως τῆς ἐκλογῆς. Ὑπεκλίνετο ἐλαφρῶς πρὸς τὸν ἰσχυρὸν πατισᾶχ ὁ ἀρχηγὸς τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τοῦ ὑποδοῦλου γένους καὶ ἀπέδιδε μὲ ἰδίαν ἐλαφρὰν ὑπόκλισιν ὁ Σουλτάνος τὸν Πατριαρχικὸν χαιρετισμόν. Ἐπακολουθοῦσε ἡ ἀνταλλαγὴ βραχυτάτων λόγων κατὰ τοὺς ὁποίους ὁ μὲν Πατριάρχης ἐξέφραζε τὴν πεποίθησίν του ὅτι θὰ τύχη τῆς ὑποστηρίξεως τοῦ «Γαληνοτάτου ἄνακτος» εἰς τὴν ἄσκησιν τῶν ὑψηλῶν καθηκόντων του, ὁ δὲ «γαληνότατος» παρεῖχε τὴν διαβεβαίωσιν ὅτι θὰ περιβάλλῃ τὸν «πατρικὴν ἐφέντην» — τὸν Πατριάρχη — μὲ τὴν ἐμπιστοσύνην του καὶ θὰ ἐφρόντιζεν ὥστε ἡ κυβέρνησις του νὰ τὸν βοηθήσῃ εἰς τὸ ἔργον του.

Τὴν ὥραν αὐτὴν τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν λόγων ποῦ ἦταν ἓνα εἶδος ἐπιδόσεως διαπιστευτηρίων ἢ κληρικῆ καὶ λαϊκῆ συνοδείᾳ τοῦ Πατριάρχου ἐτύγγαχον μυρίων περιποιήσεων ἀπὸ μέρους τῶν αὐλικῶν. Γλυκίσματα, ἡδύποτα καὶ διάφορα ἀνατολικῆς κατασκευῆς γλυκὰ προσεφέροντο ἀφθόνως πρὸς ἓνα ἕκαστον. Καὶ μόλις ἐτελείωνεν ἡ ἀκρόασις τοῦ Πατριάρχου καὶ ἡ ὅλη τελετὴ τῆς ἐπιδόσεως τῶν διαπιστευτηρίων μὲ τὴν ἀπονομὴν τῆς Μεγάλης Ταμίας τοῦ Ὁσμανιέ, οἱ κληρικοὶ — ἀρχιμανδρῆται, πρεσβύτεροι, διάκονοι — ἵππευαν τὰ σουλτανικὰ ἄλογα παρὰ τὸν Τοπχανά, καὶ ἄρχιζαν σκουρπιζόμενοι ἀνὰ τοὺς διαφόρους δρόμους μὲ κατεύθυνσιν τὸ Φανάριον. Γραφικὸν ἦτο τὸ θέαμα τῶν ἐφίππων ρασοφορεμένων κληρικῶν μὲ τὰ ἐπανωκαλύμμαχα στὸ κεφάλι. Καὶ ὁ κόσμος ἐκστατικὸς παρακολουθοῦσε τὸ θέαμα αὐτὸ ἀναμένοντας ἀνυπόμονος καὶ τὸ πέρασμα τῆς μεγάλης πομπῆς μὲ τὸν νέον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχη ἐπὶ κεφαλῆς. Ἡ Γέφυρα τοῦ Γαλατᾶ τὸ Σιντὰ καποῦ, ὁ δρόμος πρὸς τὸ Τζιμπαλί καὶ πρὸς τὸ Πελοκ τῆς Ἀγίας — Ἀγία καποῦ — καὶ ὁ δρόμος τῶν κάστρων πρὸς τὸ Φανάρι ἦσαν κατάμεστα κόσμου. Εἰς τίς στημένους δάφνινες ἀψίδες οἱ ἐπιγραφῆς «Χαῖρε Πατριάρχα», «Ζῆθι Πατριάρχα» καὶ οἱ μαθηταὶ τῶν σχολῶν καθὼς καὶ οἱ μαθήτριες παρατεταγμένοι ὅλοι καὶ ἔτοιμοι εἰς τὸ πρῶτον σύνθημα νὰ χαιρετίσουν μὲ ἄσματα τὸν νέον ἐθνάρχην. Κατάμεστα καὶ τὰ παράθυρα τῶν σπιτιῶν σὲ ὅλη τὴν διαδρομὴν πρὸς τὸ Φανάρι καὶ ἀπὸ τὰ «σ α χ ν ι σ ι ἀ» τῶν ὀρθοδόξων σπιτιῶν ἐρίχνοντο ροδόφυλλα ἢ ὅ,τι ἄλλο εἶδος λουλουδιῶν εἰς τὴν διερχομένην πομπήν.

Εἶδος διαγγελέων οἱ ἐφιπποὶ κληρικοὶ διέσχίζαν τὰ λιθόστρωτα σοκάκια τοῦ Φαναρίου μεταφέροντες μηνύματα τῆς προσεγγίσεως

Η ΑΙΩΝΙΟΤΗΣ ΤΗΣ ΥΠΑΡΞΕΩΣ ΜΑΣ

Τὸν θάνατον καὶ σήμερον τὸν σκέπτεται ὁ ἄνθρωπος. Ἴσως μάλιστα ἐντονώτερον πάσης ἄλλης ἐποχῆς, συνεπεῖα τῶν εἰδικῶν παγκοσμίων συνθηκῶν ὑπὸ τὰς ὁποίας διατελοῦμεν, καὶ τῆς παντοειδοῦς ἀγωνίας καὶ διαταραχῆς, ἣ ὁποία μαστίζει τοὺς λαοὺς, τῆς γῆς. Διάφορος εἶναι ἡ ἀνθρωπίνη ἀντίδρασις ἐναντι τοῦ θανάτου. Ἄλλοτε ἀπετέλει τροχοπέδην εἰς τὴν ἄμετρον κακίαν. Σήμερον, τὸνναντίον, ἐλατήριον. Ἄλλοτε ὁ ἄνθρωπος ἐσκέπτετο τὸν θάνατον καὶ ἐσωφρονίζετο καὶ ἠγωνίζετο διὰ τὴν ἀρετὴν. Σήμερον, τὸ ἀναμενόμενον γεγονός τοῦ θανάτου τὸν ὠθεῖ εἰς τὴν φρενίτιδα τῆς «πλήρους ἀπολαύσεως τῆς ζωῆς». Διατί;

Διότι ἀπουσιάζει ἡ πίστις εἰς τὸν Θεόν, ἡ πί-

τῆς πατριαρχικῆς πομπῆς εἰς τὸν πάνσεπτον πατριαρχικὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Βαρύγδουποι οἱ κώδωνες τοῦ ναοῦ αὐτοῦ ἐσήμαιναν χαρμόσυνα. Καὶ ἡ ἀτμόσφαιρα ἂν καὶ ψυχρὰ λόγῳ τῆς ἐποχῆς ἐδονεῖτο ἀπὸ τὸν θερμὸν ἐνθουσιασμὸν καὶ τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ Ὁρθοδόξου Χριστιανισμοῦ ἀλλὰ καὶ τοῦ ἄλλοθρήσκου ἀκόμη κόσμου. Παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ Πατριάρχου εἰς τὴν ἄμαξαν ὁ Ἄρχων Λογοθέτης καὶ ἀπέναντί του ἀνώτερος αὐλικὸς θεράπων εἰς στάσιν προσοχῆς. Καὶ ὁ ἀρχικλητὴρ παρὰ τὸν ἀμαξηλάτην κρατῶν πάντοτε εἰς μίαν στάσιν ὑπερηφανείας καὶ ἀνατάσεως τὴν πατριαρχικὴν ράβδον.

Ἡ ὑποδοχὴ εἰς τὸν ναὸν κατόπιν, ὁ ἐνθρονιστήριος λόγος καὶ ἡ ὄλη τελετὴ μετὰ τὸν ἄρχοντα Πριμικήριον κρατοῦντα πρὸ τοῦ Πατριάρχου τὸ διβάμπουλον μετὰ τὴν ἀναμμένη λαμπάδα καὶ ἡ ἐπίδοσις τῆς ποιμαντορικῆς ράβδου ἀπὸ τὸν μητροπολίτην Ἡρακλείας παραμένουν καὶ σήμερον ὡς μιὰ ὠραία καὶ μεγαλειώδης παράδοσις. Μετὰ τὸ τέλος ὅμως τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας καὶ τὴν δημιουργηθεῖσαν νέαν κατάστασιν τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἐδόθη τέλος εἰς τὸν πανηγυρικὸν χαρακτῆρα τοῦ ἐνθρονισμοῦ πού ἔφερε εἰς τὴ σκέψιν ἐποχῆς βυζαντινῆς αἰγλης. Ὁ Πατριάρχης Γερμανὸς Β' ὑπῆρξε τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1913 ὁ τελευταῖος τῶν Οἰκουμενικῶν πατριαρχῶν πού ἐγνώρισε τὴν ἐνθρόνισίν του ὡς τὴν συνέχειαν ἱστορικῶν παραδόσεων κληροδοτημένων ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἀλώσεως. Ἄλλ' ἡ πανηγυρικώτερη καὶ ἀλησμόνητη εἰς αἰγλην τελετὴ τῆς ἐνθρόνισσεως ὑπῆρξε τοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Γ', ὅταν διὰ δευτέραν φοράν τὸ 1901 ἐπανήρχετο διὰ νὰ ἀναλάβῃ τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἀρχηγοῦ καὶ Πατριάρχου τῆς Ὁρθοδόξου Οἰκουμένης.

ΒΑΣ. ΗΛΙΑΔΗΣ

στις καὶ ἡ συνεχῆς προσήλωσις πρὸς τὴν αἰωνιότητα τῆς ὑπάρξεώς μας.

Ὁ βαθμὸς δὲ τῆς προσηλώσεως αὐτῆς τοῦ ἐσωτερικοῦ μας βλέμματος πρὸς τὴν αἰωνιότητα ἀποτελεῖ βάρόμετρον διὰ τὴν μέτρησιν τῆς πνευματικότητος οἰασθήποτε ἐποχῆς. Ὅσακις ἡ ἔντασις τῆς προσηλώσεως ἐμφανίζει πτώσιν, ἡ ἐποχὴ τῆς ἀνθρωπότητος σημεῖοι ἀναμφισβήτητον πνευματικὴν κάμψιν, τὰ ἰδανικὰ τὰ ὁποῖα οἰστρηλατοῦν τὰς ψυχὰς ἐξαφανίζονται, ἢ μεταποιοῦνται εἰς τύπον ἀνευ περιεχομένου, καὶ περίοδος νεοειδωλολατρείας καὶ σκοταδισμοῦ ἐνσκήπτει.

Ἐξ ἀντιθέτου: Ὅσακις ἡ αἰωνιότης θερμαίνει ὡς ἀκαταμάχητος πίστις τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν, καὶ ἡ ζωὴ αὐτὴ δὲν ἀποτελεῖ εἰ μὴ μίαν περίοδον ξηνητείας μακρὰν τῆς μοναδικῆς καὶ φυσικῆς Πατρὶδος, δηλαδὴ τοῦ Θεοῦ, ἡ ζωὴ τοῦ κόσμου πληροῦται ἀπὸ πνευματικὴν εὐφορίαν καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ ἀποτελεῖ τὸ πρῶτον καὶ κύριον ἄθλημα τοῦ ἀνθρώπου.

Σκεπτόμεθα σήμερον τὴν αἰωνιότητα; Σκεπτόμεθα τὸν Θεὸν ὡς τὸν ὠκεανὸν τῆς αἰωνιότητος, διότι εἶναι «ὁ Ὄν, ὁ Ἦν καὶ ὁ Ἐρχόμενος»; Σκεπτόμεθα τὴν ζωὴν τῆς ψυχῆς μας ὡς ἀτέρμονα κατάστασιν βυθισμένην εἰς τὴν αἰωνιότητα τοῦ Θεοῦ, ἐν ᾧ «ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν»; Δυστυχῶς ὄχι!

Διὰ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ αἰῶνος μας, ἡ αἰωνιότης ἀποτελεῖ μῦθον καὶ δὴ μῦθον ἐνοχλητικόν. Διότι ἀφυπνίζει ἀλαλήτους φόβους εἰς τὴν ψυχὴν, τὴν κάμνει ν' ἀκροᾶται μυστικὰς φωνὰς αἰ ὁποῖαι ἀναπηδοῦν ἀπὸ τὴν ρίζαν τῆς ὑπάρξεώς μας, δηλ. τὸν Θεόν, καὶ δημιουργοῦν αὐτόματον πῶσιν τῶν ὑλικῶν ἀξιών καὶ τῶν ἐπιτευγμάτων τῆς ζωῆς μας. Καὶ τοῦτο, διότι ἡ αἰωνιότης, εἶναι ἡ ὕρασις τῆς «καινῆς κτίσεως», εἰς τὴν ὁποῖαν μεταμορφούμεθα, ὅταν παραδοθῶμεν εἰς τὸν Θεόν.

Διὰ τὸν σημερινὸν ἄνθρωπον, ὁ θάνατος δὲν εἶναι ἡ πύλη ἐκείνη, τὴν ὁποῖαν ὄλοι θὰ διέλθωμεν ἐγκαταλείποντες τὸ σαρκίον αὐτό, διὰ νὰ ἀνταμώσωμεν τὸν Θεὸν Πατέρα, ὁ Ὅποιος, κατὰ τὴν ὑπόσχεσίν Του, «θὰ ἐξαλείψῃ πᾶν δάκρυον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν».

Τὴν στιγμὴν κατὰ τὴν ὁποῖαν ὁ θάνατος διὰ τὸν ἀληθῆ Χριστιανὸν ἀποτελεῖ τὴν ἐπικύρωσιν τῆς αἰωνιότητος, ἡ δὲ αἰωνιότης τὴν ἄπολυτέραν βεβαιότητά του, τὴν ἐσφραγισμένην διὰ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, διὰ τοὺς ἀνθρώπους τῆς σήμερον, ἀποτελεῖ τέρμα. Ἡ μεγαλειώδης ὑπόθεσις τῆς δημιουργίας τοῦ ἀνθρώπου φυλακίζεται εἰς τὰ ἀσφυκτικὰ ὄρια μερικῶν δεκάδων ἐτῶν, τὸ νόημα τῆς ζωῆς ἀποστερεῖται τοῦ πνευματικοῦ του θάρους καὶ μετατρέπεται εἰς τὸ «τί φάγωμεν, τί πίωμεν». Ἡ

ἀποστολή τοῦ ἀνθρώπου καταντᾶ αἰνίγμα, τὸ ὁποῖον δὲν εὕρσκει λύσιν καὶ οἱ πόνοι μας δὲν εἶναι πλέον μηνύματα ἐπισκέψεως τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἀποκυήματα ἀδικίας ἢ μίσους. Ἡ συμβίωσις καθίσταται ἀδύνατος. Ἡ συνεννόησις τῶν ἀνθρώπων ἀκατόρθωτος. Καὶ ἰσχυρὸς ἄνεμος πανικοῦ διατρέχει τὰς καρδίας ἔλων. Εἶναι ὁ πανικὸς καὶ ἡ σπασμωδικότης τὰ ὁποῖα παρακολοῦθομεν εἰς τὴν ζωὴν σήμερον.

Τολμήσατε, λοιπόν, νὰ προεκτείνετε τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν τῶν δειλῶν, πέραν τοῦ θανάτου.

Τολμήσατε νὰ ὁμιλήσετε δι' αἰωνιότητα καὶ νὰ βεβαιώσετε ὅτι ἡ ἐσωτερικὴ των θπαρξίς, ἡ ψυχὴ τὴν ὁποῖαν ἀγνοοῦν ἀλλ' ἢ ὁποῖα κάθε στιγμὴν διαλαλεῖ τὴν παρουσίαν της, θὰ ζήσῃ ἡμέρας τόσας, ὅσαι εἶναι αἱ σταγόνες ποῦ ἀποτελοῦν τὸς ὠκεανούς. Θὰ ἐνοχληθοῦν, θὰ παραξενευθοῦν, θὰ σᾶς περιγελάσουν ἐν τέλει. Ὁ αἰὼν μας, αἰὼν καθαρῶ ἐγώσμου, ἀγνοεῖ ἐπιμόνως ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὴν καύχησιν τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ πτώσις εἶναι βαθεῖα, ὥστε ἡ πλέον πολύτιμος βεβαιότης καὶ πίστις τοῦ γένους νὰ θεωρῆται χίμαιρα, ἐντροπὴ ἢ παραφροσύνη,

Εὐκόλως δύναται τις καὶ σήμερον νὰ ὁμιλήσῃ διὰ τὸ ἠθικοκοινωνικὸν περιεχόμενον τοῦ Χριστιανισμοῦ. Διὰ τὴν διευθέτησιν τῶν διαφορῶν μας περὶ τὰ ὕλικά. Διὰ τὴν λύσιν τοῦ περιεπαλήτου κοινωνικοῦ προβλήματος. Διὰ τὴν ἐμπέδωσιν τῆς πίστεως δι' ἐπιχειρημάτων λογικῶν, θέμα ἐξαιρετικῶς ἐνδιαφέρον διὰ μίαν ἐποχὴν ξηρᾶς γνώσεως. Διὰ τὴν συμφωνίαν Χριστιανισμοῦ καὶ Ἐπιστήμης. Θὰ σᾶς ἀκούσουν εὐχαρίστως. Θὰ προσέξουν, θὰ σκεφθοῦν, θὰ ἱκανοποιηθοῦν. Μὲ ὀλίγας δὲ δραματικὰς νότας θὰ συκινηθοῦν.

Μὴ τολμήσατε ὅμως νὰ ὁμιλήσατε διὰ τὸ ἀσκητικὸν ἰδεῶδες τῆς θρησκείας. Διὰ τὴν ὀλοκληρωτικὴν παράδοσιν τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸν Θεόν. Τὸ πλήρες εἶναι τρομακτικὸν διὰ τὴν σημερινὴν ἐποχὴν, ἡ ὁποῖα ἀγαπᾷ τὴν ποικιλίαν. Ἀκόμη περισσότερο, μὴ τολμήσατε νὰ ὁμιλήσατε διὰ τὸν θάνατον καὶ τὴν αἰωνιότητα. Ρῖγος διαπερνᾷ τὸν ἁμαρτωλὸν ἄνθρωπον. Ρῖγος καὶ τὸν ἄλλον, ὁ ὁποῖος μετέτρεψε τὸ Εὐαγγέλιον εἰς κοινωνικὸν σύστημα καὶ οὐχὶ εἰς ὄργανον διανοίξεως τῆς ὁδοῦ πρὸς τὴν αἰωνιότητα, καὶ δὲν τὸ ἔκαμε εὐκαιρίαν μοναδικὴν καὶ σωτηριώδη ἀθλήσεως διὰ τὴν κατάκτησιν τῆς αἰωνίου μακαριότητος.

Οἱ ἱεροκλήρυκες κλείουν συνήθως τὸ κήρυμά των μὲ τὴν ἐπαγγελίαν ζωῆς εὐτυχοῦς ἐν τῇ γῆ καὶ κληρονομίας οὐρανοῦ. Κατήντησε τύπος καὶ δὲν προκαλεῖ πλέον ἐντύπωσιν. Ἐὰν ὅμως ἐδωθομετρεῖτο αὐτὴ ἡ «οὐράνιος κληρονομία»! Ἐὰν συνειδητοποιεῖτο ἡ ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη τῆς σωτηρίας τῆς ψυχῆς! Ἐὰν

συνελαμβάνετο ἡ ἐπουράνιος Βασιλεία ὡς τόπος αἰωνίου συναντήσεως καὶ συγκατοικήσεως μετὸν Οὐράνιον Πατέρα καὶ ὡς πλήρωσις καὶ ἱκανοποίησις τῆς ἀγαπώσης τὸν Κύριον καρδίας, ἡ ὁποία μόνον εἰς τοὺς κόλπους Του εὐρίσκει γαλήνην καὶ ἐν τῇ ἀγάπῃ Του ἀναπαύεται! Τότε ἡ ζωὴ θὰ εἶχεν ἀλλάξει ἄρδην.

Ὁ θάνατος ἀποτελεῖ τρόπον βαθὺν διὰ τὸν σημερινὸν ἄνθρωπον καὶ διὰ τοῦτο προσπαθεῖ νὰ τὸν λησμονήσῃ. Πολλὰ βοηθοῦν εἰς αὐτὴν τὴν προσπάθειαν: ὁ θόρυβος τῆς ζωῆς, αἱ ἀποκτηνωτικαὶ διασκεδάσεις, ἡ ἀκαταμάχητος δίψα διὰ χαρὰν καὶ εὐτυχίαν· ἐνῶ αἰσθάνεται νὰ ἐγγίξουν αἱ καταστροφαί, ἐνῶ μαντεύει ὅτι διακυβεύεται ἡ ὑπαρξίς του εἰς τὸ μέλλον τοῦ κόσμου, δηλ. τὸ μέλλον τοῦ γένους. Αἱ ἀνάγκαι αὐταὶ ὑπὸ τὸ κράτος τῶν ἀπειλῶν γίνονται ἐπιτακτικώτερα. Τὸ παρὸν ἐξογκοῦται. Τὸ μέλλον ἀφανίζεται. Ὁ ἄπιστος ἄνθρωπος τῆς σήμερον εἶναι ὁ ἄνθρωπος, ὅστις δὲν ἔχει μέλλον.

Μὴ ζητήσετε συνέπειαν. Προσπαθεῖ νὰ λησμονήσῃ τὴν αἰωνιότητα, καὶ ἀντιθέτως διψᾷ δι' αὐτὴν. Ἐπιθυμεῖ ἡ εὐτυχία του νὰ εἶναι αἰώνιος, τὰ αἰσθήματά του αἰώνια, ἡ νεότης καὶ ὠραιότης του αἰώνια. Καὶ ὑποφέρει διότι τίποτε ἐξ αὐτῶν δὲν εἶναι αἰώνιον. Διότι μόνον ὅ,τι ἐναποθέτομεν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ αἰωνίου Θεοῦ, ἀποκτᾷ τὸ χρῆσμα τῆς αἰωνιότητος.

Εἰς τὴν ἐποχὴν αὐτὴν τοῦ ἀμιγροῦς ἀτομισμού, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ἀγὼν διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς ἀπέκτησε χροιάν τρομακτικῆς τραγικότητος καὶ μυστικῆς πνευματικῆς ἐποποιίας, διὰ τοὺς πολλοὺς, ὁ θάνατος εἶναι ὁ κύριος καὶ ὁ ἔσχατος φόβος. Εἶναι ὁ κλοιὸς τῆς φθαρτότητος, ἀπὸ τὸν ὁποῖον προσπαθοῦν νὰ ξεφύγουν ἐνῶ μόνον μία θύρα ὑπάρχει: ἡ τῆς αἰωνιότητος.

Ἴδετε τὸν ἀληθῆ χριστιανόν: Μεταμορφώνει τὸν ἐπιχειρῶμενον θάνατον εἰς γόνιμον στοιχεῖον τῆς ζωῆς του. Ὡς καλὸς καὶ ἀγαθὸς δοῦλος ἀξιοποιεῖ ἐκάστην ἡμέραν, ἡ ὁποία τοῦ δωρεῖται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ Πατρός, ὡσὰν νὰ εἶναι ἡ τελευταία ἡμέρα τῆς ἐπὶ τῆς γῆς ζωῆς του. Τὰ πάντα—ἐπιθυμίαι, ὀρέξεις, εὐκαιρίαι—σταθμίζονται εἰς τὸν ζυγὸν τοῦ θανάτου καὶ τῆς αἰωνιότητος. Ἡ ζωὴ ἀποκαθαίρεται ἀπὸ τὰ σκόβαλα. Καὶ λάμπει ὡσὰν ἀπαύγασμα τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ. Ὅπου καὶ ἂν ἐτάχθῃ, ἀπὸ τὰ ὑψηλότερα ἕως τὰ χαμηλότερα, ἐργάζεται διὰ τὴν αἰωνιότητα. Πλήρης ἐφαρμογὴ τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ καὶ ἀνύστακτος ἐτοιμασία τῆς ψυχῆς διὰ νὰ δεχθῇ τὸν ἀναμενόμενον μετ' ὅσον νουσταλγίαν Νυμφίον.

Ἀγάκη πᾶσα ἡ ἀγωγή τῆς ψυχῆς διὰ τοῦ θανάτου. Ἡ φιλοσόφῃς τῆς ζωῆς διὰ τῆς αἰωνιότητος. Καὶ αὐτομάτως, πολλὰ ἐναγώνια προβλήματα ἐκμηδενίζονται, τὰ ἐνδιαφέροντα ὑφίσταν-

ΕΝΑΣ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΙΚΟΣ ΙΕΡΕΥΣ

Ο ΑΡΣΕΝΙΟΣ ΛΕΥΘΕΡΙΩΤΗΣ

Κατὰ τὰ τέλη τοῦ περασμένου αἰῶνος καὶ κατὰ τὶς ἀρχὰς τοῦ παρόντος ἔζη στὴν Κέρκυρα ἓνας ἱερεὺς, τοῦ, ὡς ὅλοι τὸ ἐγνώριζαν, συνεκέντρωνε πολλὰ προτερήματα καὶ κατέβαλλε κάθε προσπάθεια γιὰ νὰ ζῆ κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Κυρίου. Ἦτο ἱερωμένος μορφωμένος καὶ φιλοσοφημένος. Μὰ ἡ μόρφωσις του καὶ ἡ φιλοσοφική του σκέψις δὲν τὸν ἔφεραν ποτὲ πρὸς ἐγωϊστικούς δρόμους. Ἀντίθετα τὸν ᾤδηγοῦσαν στὴν ἐκτέλεσιν τῶν διδασκαλιῶν τοῦ Χριστοῦ, στὴν ταπεινοφροσύνη, στὴν ἀγαθοεργία, καὶ σ' ὅλα τὰ Χριστιανικὰ καθήκοντα. Καὶ τονίζουμε ἰδιαίτερα τὸ γεγονός, ὅτι ἡ μόρφωσις τὸν ἔκανε πιδ ταπεινόφρονα. Γιατὶ ἦτο ἀληθινὴ μόρφωσις. Μόρφωσις οὐσίας καὶ ὄχι κενῶν λόγων.

Ὁ ἐκλεκτὸς αὐτὸς ἱερωμένος ἦτο ὁ ἱερεὺς Ἀρσένιος Λευθεριώτης.

Κατὰ τὰ χρόνια τοῦ ἀκόμη τὸ ὠραῖο νησί τῆς Κερκύρας δὲν εἶχε γνωρίσει τὴν ἀληθινὴν ἐλευθερίαν καὶ ἦταν μακρὰ ἀπὸ τὴν ἀγκάλη τῆς μητέρας Ἑλλάδος, γύρω στὰ 1850, ἐγεννήθη ἐκεῖ ὁ Ἀρσένιος Λευθεριώτης. Ἀφοῦ ἐδιδάχθη τὰ ἐγκύκλια μαθήματα στὸν τόπο του, ἦλθε στὰς Ἀθήνας καὶ ἐσπούδασε θεολογία στὸ ἐδῶ Πανεπιστήμιον. Καὶ ὅταν ἀπέκτησε τὸ δίπλωμά του, ἐγύρισε στὴν Κέρκυρα. Ἐκεῖ ἔγινεν ἱερεὺς καὶ ἀνέλαβεν ὡς ἐφημέριος τὴν μεγάλην ἐνορίαν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τῆς πόλεως Κερκύρας. Ὀλίγον ἀργότερα διωρίσθη καθηγητὴς τῶν Ἱερῶν στὸ Γυμνάσιον Κερκύρας. Κι' ἐπειδὴ ἔθεωρεῖτο ἐξάιρετος θρησκευτικὸς διδάσκαλος, διωρίσθη καὶ στὸ ἐκεῖ Ἀρσάκειον διδασκαλεῖον ὅπου ἐδίδαξε πλῆθος ἀπὸ τὶς κατόπιν διδασκάλισσες καὶ μητέρες τῆς νήσου.

Ἦσαν βέβαια ἀρκετὰ καὶ βαρύτατα τὰ καθήκοντα τοῦ πατρὸς Ἀρσενίου ὡς ἐφημερίου μεγάλης ἐνορίας καὶ συγχρόνως ὡς καθηγητοῦ σὲ δυὸ μεγάλα ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα. Ἄλλ' ὁ καλὸς ἱερεὺς, χωρὶς καμμίαν ἔλλειψιν, ἐξετέλει τὰ διπλᾶ του καθήκοντα. Ἄν καὶ ἦτο μᾶλλον ἀσθενικὸς καὶ ἀδύνατος στὸ σῶμα, εἶχε ρω-

---

ται ριζικὴν ἀλλοίωσιν καὶ αἱ προσπάθειαι ὅλαι ἔχουν ὡς στόχον τὴν ἐν τῇ αἰωνιότητι πνευματικὴν μας εὐδαιμονίαν. Ὁ θάνατος μεταμορφοῦται εἰς συμφιλίωσιν καὶ χαρὰν τοῦ νομίμως ἀθλήσαντος καὶ ἀξίου νὰ στεφανωθῆ καὶ ἡ αἰωνιότης εἰς τὴν ἀγγελικὴν πολιτείαν, ἔνθα ὁ Κύριος θὰ ἀναπαύσῃ τοὺς κοπιῶντας καὶ πεφορτισμένους.

ΚΩΣΤΑΣ Ε. ΤΣΙΡΟΠΟΥΛΟΣ

μαλέαν και αγαθήν ψυχήν. Κ' έτσι τὰ κατάφερε όλα μ' ἐπιτυχίαν. "Όλοι τὸν ἐκτιμοῦσαν και τὸν ἐσέβοντο και τὸν εἶχαν ὡς ὑπόδειγμα στὶς νουθεσίες των.

Ἄλλὰ τὰ καθήκοντα αὐτά, τοῦ ἐφημερίου και τοῦ καθηγητοῦ, ἦσαν μονάχα οἱ βασικὲς ιδιότητες και τὰ πρωταρχικὰ χρέη του. Γιατὶ ὁ πατὴρ Λευθεριώτης εἶχε και ἄλλα σπουδαῖα Χριστιανικὰ προσόντα. "Όχι μονάχα ὡς ἐξομολογητὴς ἦτο πολῦτιμος και ὡς καθοδηγητὴς ἐξαιρετος, ἀλλ' ἦτο ὁμοίως και εὐσπλαγχος κ' ἐλεήμων εἰς βαθμὸν μέγιστον. Ἐγνώριζε νὰ καθοδηγῇ μὲ τέχνην και ν' ἀπομακρύνῃ τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν. Καὶ ἐλεοῦσε και ἐβοηθοῦσε τὸν πλησίον μὲ τρόπον ἀπλούστατον και μυστικόν. Ἡ κοινὴ γνώμη ἐγνώριζεν ὅτι ὁ πατὴρ Λευθεριώτης ἦτο κάλλιστος σύμβουλος και ἐλεήμων σὲ κάθε δυστυχίαν. Μὰ πολ- λὲς περιπτώσεις ἀγαθοεργιῶν, ἐλεημοσυῶν και γενικῶς τῆς φιλαν- θρωπίας του ἔμειναν ὑπὸ τὴν σιὰ, μέσα στὸ ἄγνωστον δηλαδή, ὅπως ἡ μετριοφροσύνη του ἐζητοῦσε...

Ἡ καλὴ φήμη τοῦ πατρὸς Ἀρσενίου μέσα στὴν Κερκυραϊκὴν κοινωνίαν τὸν ἀκολουθοῦσε μέχρι τοῦ θανάτου του. Καὶ τὸ 1911, πού ἀπῆλθεν ἀπὸ τὴν πρόσκαιρη ζωὴ, βαθύτατη λύπη ἐσκορπίσθη σ' ὅλην τὴν Κέρκυραν...

Και εἶναι σημαντικόν, ὅτι ὁ πατὴρ Λευθεριώτης ἀπέθανε πτω- χός, πτωχότερος, ἀν και ἐξετέλει τρεῖς ὑπηρεσίας. Ὡστόσο κατάρ- θωσε νὰ μορφώσῃ τὰ παιδιὰ του, πού διεκρίθησαν μέσα στὴν κοι- νωνίαν τῆς ὠραίας νήσου.

*

Ἐκτὸς ἀπὸ τὶς ψυχικὲς ἀρετὲς τοῦ πατρὸς Ἀρσενίου κ' ἐκ- τὸς ἀπὸ τὴν τόσον προσεκτικὴν ἐκτέλεσιν ὅλων τῶν καθόντων του, πρέπει νὰ σημειωθῇ και ἡ πνευματικὴ του ὑπεροχὴ. Ἡ μόρ- φωσίς του ὡς θεολόγου και ὡς εἰδικοῦ μελετητοῦ, τὸν ἔφερναν στὸ ἐπίπεδον ἀνωτέρου διανοουμένου. Ποτὲ ὅμως δὲν ἐκαυχῆθη γιὰ τὰ πνευματικὰ του προσόντα. Ἡ ταπεινοφροσύνη του ἦτο κάτι πού ἀκολουθοῦσεν ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς του.

Ἐχουν μείνει πραγματικὰ ἀλησμόνητα στοὺς παλαιότερους τὰ κηρύγματα του. Γιατὶ τακτικώτατα ἐκήρυσσε τὸν θεῖον λόγον στὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, ὅπου προσέτρεχον πλήθη πιστῶν ἀπὸ ὅλα τὰ σημεῖα τῆς πόλεως γιὰ νὰ τὸν ἀκούσουν.

Εἶναι μάλιστα κρῖμα τὸ γεγονός ὅτι τὰ κηρύγματά του ἐκεῖνα ἦ μερικὰ τοῦλάχιστον ἀπ' αὐτὰ δὲν ἐτυπώθησαν. Ἄν ὑπῆρχαν σὲ βιβλίον, θ' ἀπετελοῦσαν ἀνάγνωσμα ἐξαιρετικὰ ὠφέλιμον και δια- φωτιστικόν.

Ἐφρόντισεν ὁμοῦς ὁ ἴδιος ὁ ἱερεὺς Ἀρσένιος Λευθεριώτης, ὅταν ἔζη, τὸ 1889, νὰ τυπώσῃ εἰς τὴν Κέρκυραν ἓνα βιβλίον ἄξιον πολλοῦ λόγου. Εἶναι ἡ «Ἑρμηνεία τῆς Κυριακῆς Προσευχῆς», δηλαδὴ τοῦ «Πάτερ ἡμῶν». Τὸ βιβλίον ἀρχίζει μὲ μακρὰν εἰσαγωγὴν, πού ὁμιλεῖ γιὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ ὀνόματος «Χριστιανός», γιὰ τὸ σημεῖον τοῦ Τιμίου Σταυροῦ καὶ γενικὰ γιὰ τὴν σημασίαν τῆς Προσευχῆς. Τὸ βιβλίον εἶναι γραμμένον μὲ ἀπλότητα καὶ μὲ τρόπον διδακτικὸν γιὰ κάθε ἄνθρωπον. Εἶναι χρήσιμο καὶ γεμᾶτο ἀπὸ χριστιανικὴν πίστιν.

Στὴν ἀρχὴν τοῦ βιβλίου ὁ συγγραφεὺς ἐξετάζει τὴν ἔννοιαν τῆς ὀνομασίας «Χριστιανός» καὶ τὰ καθήκοντα, πού ἐπιβάλλει αὐτῇ στὸν ἄνθρωπον πού τιμᾶται μὲ αὐτὴν τὴν ὀνομασίαν. Δηλαδὴ τὰ ἱερά καθήκοντα πού ὀφείλει νὰ ἐκπληρώσῃ ὁ Χριστιανός. Καὶ τὰ καθήκοντα αὐτὰ τὰ καθορίζει εἰς τέσσαρα. Καὶ εἶναι ταῦτα: 1) Ἡ εὐγνωμοσύνη μας πρὸς τὸν Δημιουργὸν τοῦ παντός. 2) Ἡ ὀφειλὴ νὰ γίνουμε κληρονόμοι τῶν ἀρετῶν τοῦ Χριστοῦ, ἀφοῦ ἐγίναμε κληρονόμοι τοῦ ὀνόματός Του. 3) Τὸ ὅτι, σὲ κάθε τόπον καὶ χρόνον πρέπει νὰ σεμνυνώμεθα γιὰ τὸ ὄνομά μας «Χριστιανοί». Καὶ 4) Τὸ ὅτι ὀφείλομεν ἀδιάκοπα νὰ διδασκώμεθα τίς μεγάλες ἀλήθειες τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου, πού εἶναι ἡ βᾶσις τῶν θρησκευτικῶν μας πεποιθήσεων.

Ἰδιαιτερον ἐνδιαφέρον κατόπιν παρουσιάζουν οἱ ἐκτεταμέναι καὶ προσεκτικῆς σκέψεως τοῦ πατρὸς Λευθεριώτη γιὰ τὴν προσευχὴν, γιὰ τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ γίνεταί ἡ προσευχὴ καὶ γιὰ τὴν δύναμίν της.

Ἐπειτα ἐξετάζει ὁ συγγραφεὺς, λέξιν πρὸς λέξιν, ὅλην τὴν Κυριακὴν προσευχὴν καὶ συζητεῖ τίς γνώμες καὶ κρίσεις πού ἔχουν ἐκδηλωθῆ γιὰ τὴν κάθε φράσιν της. Κ' ἐξάγει ἀπὸ ὅλην τὴν σχετικὴν ἔρευναν πλῆθος ἀπὸ χριστιανικὰ διδάγματα.

Καὶ τὸ βιβλίον καταλήγει ὡς ἐξῆς:

«Πεποιθᾶμεν ὅτι θέλετε καὶ νοερῶς ἐπαναλαμβάνει τὴν Κυριακὴν Προσευχὴν, διότι ἐν ταύτῃ καὶ μόνῃ εὐρηται πᾶν ὅ,τι συμβάλλεται εἰς τὴν ἐφικτὴν εὐδαιμονίαν ἡμῶν ἐν τῷδε τῷ βίῳ καὶ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν ἐν τῇ προσδοκωμένῃ μακαριότητι. Ἡ προσευχὴ αὕτη δὲν εἶναι ἔργον ἀνθρωπίνης διανοίας. Εἶναι ἀπαύγασμα τῆς πανσοφίας τοῦ Θεοῦ, διὸ καὶ ἐνέχει πᾶσαν διδασκαλίαν καὶ πᾶσαν ἀλήθειαν. Οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἕνεκα τῆς βραχύτητος καὶ τοῦ ἀπερίττου αὐτῆς ἐστὶ προσιτὴ τοῖς πᾶσιν. Ὅθεν χαράξατε αὐτὴν οἱ πάντες καὶ ἐν τῷ πνεύματι καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, κατ' ἐξοχὴν δὲ ὑμεῖς, ὡς γεννήτορες, διδάσκετε ἀδιαλείπτως τοῖς ἰδίῳ τέκνοις. Naί, ἀδελφοί, καὶ ἐν καιρῷ εὐπραγίας, καὶ ἐν ἡμέραις θλίψεων καὶ δακρῶν, ἅς ἐπαναλαμβάνωμεν τὴν προσευ-

ΚΗΡΥΓΜΑΤΑ ΕΙΣ ΤΑ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΚΥΡΙΑΚΩΝ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1957

Κυριακή 3 Μαρτίου (Τυροφάγου)

(Ρωμ. ιγ' ΙΙ - ιδ' 4)

«Σὺ τίς εἶ ὁ κρῖνον ;» (ιδ' στίχ. 4)
[Σὺ ποῖος εἶσαι πὺ κρῖνεις ;]

Ἐφέρετε ὅλοι, ἀδελφοί μου, πῶς ὁ Χριστὸς στάθηκε γεμιστὸς ἀπέ-
ραντο ἔλεος καὶ συγκατάβασι μπροστὰ σὲ κάθε λογῆς ἀμαρτωλό,
ἔξω μονάχα ἀπὸ ἓνα εἶδος στὸ ὁποῖο ἔδειξε ἀγανάκτησι καὶ ὀργή
μεγάλη. Συγχώρησε τοὺς τελῶνες, τίς πόρνες καὶ τοὺς ληστές.
Μιὰ ἄλλη ὅμως ἀμαρτία δὲν τὴν ὑπόφερε μπροστὰ του. Αὐτοὶ
ποὺ εἶχαν οἱ Φαρισαῖοι. Ἀπέναντί τους δὲ βρῆκε μαλακὰ καὶ
γλυκὰ λόγια νὰ πῆ, καθὼς ἔκανε διὰ ὅλους τοὺς ἄλλους ἀμαρτωλοὺς,
ἀλλὰ τοὺς σφεντόνισε τὰ φοβερὰ ἐκεῖνα «οὐαί».

Ποιά ἦταν ἡ ἀμαρτία τῶν Φαρισαίων, ποὺ ὁ Κύριος, κάνοντας
γι' αὐτὴν ἐξαίρεσι, ἀνάμεσα σ' ὅλες τίς ἄλλες, δὲν τὴν ἀνέχεται
διόλου καὶ δὲν μακροθυμεῖ ἀπέναντί της; Δὲν ὑπάρχει χριστιανός,
ποὺ νὰ μὴ τὴν ἔχη ὑπ' ὄψι του. Ἡ ἀμαρτία τῶν Φαρισαίων
εἶναι, θάπαντήσουν ὅλοι, ἡ ὑποκρισία. Ὁ ἴδιος ὁ Ἰησοῦς τὴν
ἔδειξε, λέγοντας στοὺς Φαρισαίους ὑποκριτάς. «Οὐαί ὑμῖν...Φαρι-
σαῖοι ὑποκριταί».

Ὡστόσο, ἀδελφοί μου, δὲν εἶναι μονάχα ἡ ὑποκρισία αὐτὸ ποὺ
ἔβλεπε ὁ Κύριος στοὺς Φαρισαίους. Πλάι της θεωροῦσε καὶ μιὰν
ἄλλη, τὸ ἴδιο ἀνυπόφορη γι' αὐτὸν καὶ σιχαμερὴ ἀμαρτία: τὴν
κατάκρισι. Καὶ τὸ ὅτι ὁ Φαρισαϊσμός δὲν εἶναι καμωμένος μονάχα
ἀπὸ τὴν ὑποκρισία, ἀλλὰ κι' ἀπὸ τὴν κατάκρισι, τὸ διδάζει ὁ ἴδιος
ὁ Κύριος καθαρὰ. Ποῦ καὶ πῶς; Στὴν παραβολὴ τοῦ Τελώνου καὶ
τοῦ Φαρισαίου, μ' ἐκείνη τὴ φράσι ποὺ ὁ Φαρισαῖος, ἀνάμεσα στὶς
ἄλλες, εἶπε στὴν ἀπαίσια προσευχὴ του: «Οὐκ εἰμὶ ὡσπερ οἱ λοιποὶ
τῶν ἀνθρώπων...καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης». (Δὲν εἰμαι ἐγὼ σὰν τοὺς
ὑπολοίπους ἀνθρώπους...καὶ σὰν αὐτὸν ἐδῶ τὸν τελώνη). Ἀπ'

χὴν ταύτην, διότι αὕτη ἀποτελεῖ τὴν παρηγορίαν καὶ τὸ στήριγμα
ἡμῶν. Ἐκ ταύτης καὶ μόνης δυνάμεθα ν' ἀντλήσωμεν τὰς προση-
κούσας δυνάμεις εἰς ἀπόλαυσιν τοῦ βελτίονος βίου».

Αὐτὸ εἶναι μὲ λίγα λόγια τὸ πολύτιμον βιβλίον τοῦ καλλί-
στου ἐκείνου ἱερέως.

ΦΩΤΟΣ ΓΙΟΦΥΛΛΗΣ

αυτή, λοιπόν, τὴ φοβερή, τὴ θανάσιμη ἁμαρτία, τὴ δίδυμη ἀδελφὴ τῆς ὑποκρισίας, θέλει νὰ μᾶς προφυλάξῃ ὁ θεῖος Παῦλος σήμερα. Γι' αὐτὸ καὶ ρωτᾷ ὅποιον πάει νὰ κατακρίνῃ τὸν πλησίον του: «Σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων;» (Σὺ ποιὸς εἶσαι πού κρίνεις καὶ κατακρίνεις;)

Ἔρωτημα! Ὅταν μιὰ ψυχὴ δὲν ἔχῃ πορωθῆ, τὴ σταματᾷς ἔγκαιρα ἀπὸ τὸ θανάσιμο ὀλίσθημα τῆς κατακρίσεως.

Ποιὸς εἶσαι σὺ πού κρίνεις τὸν ἀδελφό σου;

Εἶμαι πρῶτα - πρῶτα ἄνθρωπος. Τὴν κρίσι τῶν ἁμαρτωλῶν τὴν ἔχει ὁ Θεός. Ἄλλὰ κι' ὁ Θεὸς ἀκόμα παρατήθηκε ἀπὸ ἓνα τέτοιο δικαίωμα γιὰ ὅσο ὑπάρχει αὐτὸς ὁ κόσμος ἐδῶ. Γράφει ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης γιὰ τὸν Χριστό, πῶς: «οὐκ ἦλθεν ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ». (Δὲν ἦλθε γιὰ νὰ κρίνῃ καὶ νὰ δικάσῃ τὸν κόσμο, ἀλλὰ γιὰ νὰ σώσῃ τὸν κόσμο). Θὰ τὸν κρίνῃ μιὰ ἡμέρα, ἀλλὰ ὅταν θὰ ξανάρθῃ μέσα στὴ δόξα τῆς θεότητός του, τὴν ἡμέρα τῆς Δευτέρας του παρουσίας. Ἐκεῖνη ἢ ἡμέρα θὰ εἶναι ἢ ἡμέρα ἢ μεγάλη κι' ἐπιφανής, ἢ ἡμέρα τῆς Κρίσεως.

Λοιπόν, ὁ Θεός, ὁ μόνος πού ἔχει δικαίωμα νὰ κρίνῃ τὸ πλάσμα του, δὲν τὸ κάνει. Παραμερίζει αὐτὸ τὸ δικαίωμα, τὸ ἀφήνει γιὰ τὸ μέλλον καὶ βλέπει τὸ πλάσμα του μονάχα μὲ τὴν ἀγάπη, τὴ μακροθυμία.

Ἄν ὁ Θεὸς δὲν θέλῃ νὰ κρίνῃ τώρα τοὺς ἁμαρτωλοὺς, πῶς τολμᾷ ὁ ἄνθρωπος νὰ κἀνῃ κάτι παρόμοιο, ἐνῶ δὲν ἔχει καὶ δὲν θὰ ἔχῃ ποτὲ αὐτὸ τὸ δικαίωμα;

Σὺ ποιὸς εἶσαι πού κρίνεις καὶ κατακρίνεις τὸν πλησίον σου;

Εἶμαι ἄνθρωπος καὶ κάτι ἄλλο ἀκόμα, πού κάνει πιὸ φοβερὴ τὴν ἁμαρτία μου νὰ κρίνω τὸν πλησίον μου. Εἶμαι κι' ἁμαρτωλὸς σὰν τὸν πλησίον μου.

Δὲν κρίνει ὁ πανάγιος, ὁ ἀναμάρτητος Θεὸς καὶ κρίνεις ἐσύ, πού εἶσαι γεμάτος φταιξίματα; Πῶς θέλεις νὰ τὸ ἀνεχτῇ αὐτὸ ὁ ἀνεξίκακος Κύριος;

Κάθε φορά, λοιπόν, πού ὁ πονηρός, ὁ κατασκότεινος ὑποκρινητὴς, σὲ σπρώχνει, ἀδελφέ μου, νὰ κρίνῃς καὶ νὰ κατακρίνῃς τὸν πλησίον σου, θυμήσου αὐτὸ τὸ ἔρωτημα, πού ἀπευθύνει ὁ Παῦλος σήμερα. Αὐτὸ τὸ ἔρωτημα εἶναι μιὰ τροχοπέδη στὴ γλῶσσα πού πάει νὰ κινήθῃ πρὸς τὴν κατάκρισιν. Εἶναι μιὰ πινακίδα στὸ χριστιανικὸ δρόμο, μὲ γράμματα πύρινα, πού εἰδοποιεῖ πῶς ἂν στρίψουμε κατὰ κεῖ, μᾶς περιμένει ὁ κρημνός.

Ὁ Παῦλος μοιάζει μ' ἓνα ἀκοίμητο σκοπὸ, πού ἔβαλε ὁ Θεὸς μπροστὰ στὸν ἀπαγορευμένο χῶρο τῆς φριχτῆς αὐτῆς ἁμαρτίας. Φυλάει ἐκεῖ καὶ σὰν κάνουμε νὰ πλησιάσουμε, μᾶς σταματᾷ μὲ

τὸ «τίς εἶ;», πού ἀκούσαμε σήμερα στὸ ἀποστολικὸ ἀνάγνωσμα.
«Τίς εἶ ὁ κρίνων;».

Ποιὸς εἶσαι σὺ πού πᾶς νὰ κρίνης; Στάσου ἐκεῖ πού βρίσκεσαι, λέγει προσταχτικὰ ὁ Παῦλος. Μὴν προχωρῆς στὸ θανάσιμο χῶρο τῆς κατακρίσεως. Θυμήσου πὼς εἶσαι ἓνας ἁμαρτωλὸς καὶ ἐσύ κι' ἔχεις ἀνάγκη τοῦ θεοῦ ἐλέους. Ἄλλὰ τὸ θεοῦ ἔλεος θ' ἀποτραβηχτῆ ἀπὸ γύρω σου, ὅταν ξεχνῶντας ποιὸς εἶσαι κρίνης τὸν ἀδελφὸ σου.

Ἄγαθὲ Κύριε, φύλαξέ μας ἀπὸ τὴν κατάκρισι καὶ μάθε μας νὰ κατακρίνουμε μονάχα τὸν ἑαυτὸ μας. Ἀμήν.

Κυριακὴ 10 Μαρτίου (Α' Νηστειῶν)

(Ἑβρ. ια' 24 - 26, 32 - 40)

«Καὶ οὗτοι πάντες μαρτυρηθέντες
διὰ τῆς πίστεως...» (στίχ. 39).

[Κί' ὅλοι αὐτοί, ἀφοῦ ὑπέστησαν τόσα
καὶ δοκιμάστηκε ἡ πίστι τους...]

Τὸν ὕμνο τῆς πίστεως πλέκει σήμερα ὁ θεῖος Παῦλος, ἀδελφοί. Ἄλλὰ τὰ ἄνθη τοῦ στεφάνου αὐτοῦ δὲν εἶναι παρμένα ἀπὸ τὸν λειμῶνα τῶν ἀπλῶν λόγων. Τὰ ἔχει κόψει ἀπὸ τὰ μεγάλα γεγονότα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης καὶ δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ τὰ ὀνόματα καὶ τὰ καταρθώματα τῶν δικαίων καὶ τῶν προφητῶν, πού ὑπέστησαν, χωρὶς νὰ λυγίσουν, κάθε εἶδος θλίψεως, ἀποδείχοντας μ' αὐτὸν τὸν τρόπο, ὅτι δὲν ὑπάρχει στὸν κόσμον θαυμαστότερη δύναμις ἀπὸ τὴν πίστι.

Μιὰ πανήγυρις πρὸς τιμὴν τῆς πίστεως εἶναι, λοιπόν, ἡ ἀνάμνησις τῶν μεγάλων ἐκείνων ἀνδρῶν, πού κάνει ὁ Παῦλος αὐτὴ τὴν Κυριακὴ. Μιὰ πανήγυρις τοποθετημένη στὴν ἀρχὴ τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, γιὰ νὰ διδαχθοῦμε πὼς μὲ τὴν πίστι τὴν ἀδιάκριτη, τὴ χωρὶς κλυδωνισμούς, τὴ φλογερή, θὰ μπορέσουμε νὰ βγάλουμε σὲ θριαμβευτικὸ πέρασ τὸν ἀγῶνα τῆς νηστείας, στὸν ὁποῖον εἰσήλθαμε.

Ἄλλὰ σ' αὐτὴ τὴν ἑορτή, δὲν τιμᾶται μονάχα ἡ μητέρα. Τιμᾶται κι' ἡ κόρη. Ποιὰ εἶναι ἡ θυγατέρα τῆς πίστεως, πού κι' αὐτὴ στόλισε τὸν βίον τῶν μεγάλων ἐκείνων ἀνδρῶν; Τὴν ἀναφέρει ὁ Παῦλος, εὐθὺς μετὰ τὸ ἀποστολικὸ ἀπόσπασμα, πού ἀκούσαμε, λέγοντας: «Τέτοιο, λοιπόν, ἔχοντας γύρω μας σύννεφο μαρτύρων, ὡς τρέχουμε μὲ ὑπομονὴ στὸ στάδιο πού ἀνοίγεται μπροστά μας».

Ἡ θυγατέρα τῆς πίστεως εἶναι ἡ ὑπομονή.

Τιμῶντας, λοιπόν, σήμερα τὴ θυγατέρα, θὰ τιμῆσωμε μὲ τὸν καλῆτερο τρόπο καὶ τὴν ἑορτάζουσα μητέρα. Γιατί ἡ πίστις δὲν

ἔχει ἄλλο πῶς ἀγαπητὸ κι' ἄξιο παιδί της ἀπὸ τὴν ὑπομονή.

Μέσα στὸν μικρὸ γαλαξία τῶν ἐπιθέτων καὶ τῶν ἄλλων λέξεων, μὲ τίς ὁποῖες φανερώνονται στὴν Ἁγία Γραφή οἱ διάφορες ιδιότητες τοῦ Θεοῦ, ὑπάρχει καὶ μιὰ φράσις τοῦ Παύλου, ὅπου ὁ Θεὸς ἀποκαλεῖται «Θεὸς τῆς ὑπομονῆς».

Ἡ ὑπομονή εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ πολυτιμότερα ἐνδύματα πὺ φορεῖ ὁ Κύριος ἐμφανιζόμενος ἐνώπιόν μας. Πρὶν τὰ δώση σὲ μᾶς, στὰ πλάσματά του, σὰν ἐντολή καὶ σὰν χάρισμα, τὴ φανερῶνει ὁ ἴδιος πάνω του.

Ποῦ ἀκριβῶς δείχνει ὁ Κύριος τὴν ὑπομονή; Καὶ πὺ πρέπει νὰ τὴ δείχνουμε ἐμεῖς; Σ' αὐτὸ τὸ διπλὸ ἐρώτημα δίνει ἀπάντησι ἡ σημερινὴ ὁμιλία.

Ὁ Κύριος ὑπομένει τίς ἁμαρτίες μας. Κι' ὅταν γιὰ χάρι μας κατέβηκε στὴ γῆ καὶ φόρεσε τὴν ἀνθρώπινη σάρκα, τί ἄλλο ἔκανε παρὰ νὰ ὑπομένῃ; Ὑπομένω σημαίνει: μένω ἀπὸ κάτω. Ἡ σάρκωσις, λοιπόν, τοῦ Υἱοῦ δὲν ἦταν παρὰ μιὰ κάθοδος ἀπὸ τὸ μεγαλεῖο του. Στὰ τριάντα τρία χρόνια τοῦ ἐπιγείου βίου του ἔμεινε κάτω ἀπὸ τὴ δόξα του, κάτω ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς του. Ἀλλὰ ἔμεινε κάτω κι' ἀπὸ κεῖ πὺ βρίσκονται ὅλοι οἱ ἄνθρωποι. Φορτώθηκε τίς ἀνομιές ὅλου τοῦ κόσμου. Ὑπῆρξεν ὁ μυστηριώδης ἀχθοφόρος τῆς ἀνθρώπινης ἐνοχῆς, ὁ «αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου». Καὶ τέλος, κάτω ἀπ' αὐτὸ τὸ φρικτὸ βᾶρος, «ὑπέμεινε θάνατον», τὸν ἀτιμωτικὸ θάνατο τοῦ σταυροῦ.

Τοῦ ταιριάζει, λοιπόν, ἀπόλυτα ἡ λέξις ὑπομονή. Εἶναι πραγματικὰ ὁ Θεὸς τῆς ὑπομονῆς.

Καλῶντας μας τώρα νὰ τὸν μιμηθοῦμε, μᾶς ζητᾷ νὰ δείχνουμε κι' ἐμεῖς στὸν βίο μας ὑπομονή. Ποῦ πρέπει νὰ τὴ δείχνουμε; Στις θλίψεις, πὺ μᾶς βρίσκουν, στοὺς πειρασμοὺς, πὺ μᾶς δοκιμάζουν, στὸ θέλημά του, πὺ μᾶς φαίνεται συχνὰ τόσο σκληρὸ.

Ἡ ὑπομονή εἶναι τὸ βασικὸ γνῶρισμα ὅσων πατοῦν ἐπάνω στὰ ζωηφόρα ἔχνη τοῦ Ἰησοῦ. Μ' αὐτὴ διαβαίνουν ἀπὸ τὴν κοιλάδα τοῦ κλαυθμῶνος, πὺ εἶναι ὁ παρὼν βίος. Στις θλίψεις καὶ στοὺς πειρασμοὺς, κάποτε, ἡ σκέψις μας ἀδυνατεῖ νὰ φαντασθῇ τρόπο διεξόδου κι' ἡ καρδιά μας γονατίζει ἀπὸ τὸ βᾶρος τους καὶ τὴ σφοδρότητά τους. Ὅταν, ὅμως, ἔχουμε ὑπομονή, μοιάζουμε μὲ τὸν βράχο, πὺ τὸν σκεπάζουν πρὸς ὥρας τὰ κύματα, ἀλλὰ σὲ λίγο ἐκεῖνα παρέρχονται κι' αὐτὸς ξαναλάμπει στὸ φῶς τοῦ ἡλίου, γιὰτὶ στάθηκε ἀσάλευτος στὴ θέσι του.

Ἡ ὑπομονή, ἀδελφοί μου, εἶναι λιτοδίαιτη ἀρετή. Δὲν ἔχει ἀνάγκη νὰ τροφοδοτῆται ἀπὸ δυνατοὺς στοχασμοὺς καὶ πολύχυμα αἰσθήματα, ὅπως ἄλλες ἀρετές. Τῆς φτάνει μονάχα μιὰ σκέψις κι'

ένα αίσθημα. Ἡ σκέψις ὅτι θὰ ὑπομείνουμεν ἀφήνοντας τὸ πᾶν στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ. Καὶ τὸ αἶσθημα ποῦ εἶχε ὁ Ἰησοῦς μέσα στὸν κῆπο Γεθσημανῆ, ὅταν, ἐνῶ ἐπαναστατοῦσε ἡ ὑπαρξίς του στὴν ἰδέα τοῦ θανάτου, ἀπάντησε στὸν Πατέρα του: «Ὅχι ὅπως θέλω ἐγώ, ἀλλὰ ὅπως θέλεις Ἐσὺ».

Ἡ ὑπομονὴ εἶναι ἡ κάμηλος μὲ τὴν ὁποία περνᾶμε τὶς ἐρήμους τῆς Χάριτος. Ὅταν οὔτε δυὸ λόγια προσευχῆς δὲν μᾶς ἀνεβαίνουν στὰ χεῖλη, ὅταν δὲν νοιώθουμε στὴν καρδιά μας τὴ δροσιὰ τῆς θείας παρουσίας, ὅταν ὅλα τὰ δῶρα τοῦ Πνεύματος φαίνονται σὰν νὰ μᾶς ἔχουν ἐγκαταλείψει, μονάχα μὲ τὴν ὑπομονὴ νικοῦμε αὐτὲς τὶς ὥρες. Τότε ὅλες οἱ φοβερὲς ἐφοδοί, ὅλες οἱ δυνατὲς ἐπιθέσεις τοῦ Σατανᾶ δὲν μᾶς κλονίζουν. Ἡ ψυχὴ μας περνᾷ ἀπὸ τὴ φωτιὰ καὶ τὸ σίδηρο τῶν πειρασμῶν καὶ τῶν θλίψεων καὶ χάρις στὴν ὑπομονὴ καὶ μόνο σ' αὐτὴ, βγαίνει τέλος σὲ ἀναφυχὴ, στὸ ζέφωτο τῆς θείας παρηγορίας.

Ἀλλά, μιλῶντας γιὰ τὴν ὑπομονὴ μονάχα σὰν ἀσπίδα ἀπέναντι τῶν θλίψεων καὶ τῶν πειρασμῶν, δὲν τὴν τιμᾶμε ὅσο πρέπει. Ἡ ὑπομονὴ ὑπομένει μέσα ἀπὸ ὅλα αὐτὰ τὸν ἴδιο τὸν Κύριο. Ἡ ὑπομονὴ ἡ δικὴ μας εἶναι ὁμογάλακτη ἀδελφὴ τῆς ὑπομονῆς τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖνος εἶναι ὁ Θεὸς τῆς ὑπομονῆς γιατί ὑπομένει ἐμᾶς. Κι' ἐμεῖς λοιπόν, καλούμαστε, μὲ τὴν ὑπομονὴ μας ἀπέναντι στὶς θλίψεις καὶ τοὺς πειρασμούς, νὰ ὑπομένουμε Αὐτόν.

Αὐτὴ εἶναι ἡ δόξα τῆς ὑπομονῆς. Δὲν ὑπομένουμε τὶς θλίψεις καὶ τοὺς πειρασμούς. Ὑπομένουμε τὸν Θεό, μένοντας κάτω ἀπὸ τὸν ζυγὸ τοῦ ἀγίου του θελήματος. Γι' αὐτὸ λέγει κι' ὁ Δαυὶδ σ' ἓνα ψαλμὸ του: «Ὑπέμεινά σε, Κύριε».

Εἶθε, ἀδελφοί μου, μ' αὐτὴ τὴν ὑπομονὴ, ἀντλώντας τὴν ἀπὸ τὸ παράδειγμα τῶν σημερινῶν πρωταθλητῶν της, νὰ διατρέξουμε κι' ἐμεῖς τὸ στάδιο τῆς Ἁγίας Τεσσαρακοστῆς, ἀλλὰ καὶ τὸ μεγαλύτερο ἐκεῖνο στάδιο, ποῦ εἶναι ὅλος ὁ ἐπίγειος βίος μας.

ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

«Τὰς ἀληθόνας τῶν ἀγίων, ἃς ὑπὲρ σοῦ ἐπαθον, δυσωπήθητι, Κύριε καὶ πάσας ἡμῶν τὰς ὁδύνας ἴασαι, φιλόανθρωπε δεόμεθα» (*Ἦχος α').

«Πᾶσαν στρατιὰν τοῦ κόσμου καταλιπόντες τῶ ἐν οὐρανοῖς Δεσπότη προσεκολλήθητε, Ἀθλοφόροι Κυρίου Τεσσαράκοντα διὰ πωρὸς γὰρ καὶ ὕδατος διελθόντες, μακάριοι, ἐπαξίως ἐκομίσασθε δόξαν ἐκ τῶν οὐρανῶν καὶ στεφάνων πληθὺν» (*Ἦχος πλ. β').

(Ἀπὸ τὴν ὑμολογίαν εἰς τὴν εορτὴν τῶν ἀγίων 40 μαρτύρων).

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΟΥ Τ.Α.Κ.Ε.

Κατὰ τὴν συνεδρίαν τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. τῆς 9ης Φεβρουαρίου 1957 ἀπενεμήθησαν αἱ κάτωθι συντάξεις :

Ι. Λόγφ γήρατος. Εἰς τοὺς: 1) Πρεσβύτερον Ἰωάννην Βλαχογιάννην τοῦ Δημητρίου, τέως ἐφημέριον τοῦ Ἱ. Μητρ. Ναοῦ Ἀθηνῶν, ἐκ δραχμῶν 902 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Ὀκτωβρίου 1956. 2) Πρεσβύτερον Δημήτριον Φαρμάκην τοῦ Ἀνδρέου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Τριχωνίου, Ἱ. Μ. Αἰτωλοακαρνανίας, ἐκ δρχ. 589 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Σεπτεμβρίου 1956. 3) Πρεσβύτερον Ἰωάννην Πατσούρην τοῦ Σάββα, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Ρουπακιάς, Ἱ. Μ. Πατρῶν, ἐκ δρχ. 634 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου 1957. 4) Πρεσβύτερον Δημήτριον Μπαρδάκον τοῦ Λαζάρου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Ἐρμιόνης, Ἱ. Μ. Ὑδρας, Σεπτεσῶν καὶ Αἰγίνης, ἐκ δρχ. 539 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Δεκεμβρίου 1956.

Π. Λόγφ ἀναπηρίας. Εἰς τοὺς: 1) Πρεσβύτερον Χρῆστον Λιαρομάτην τοῦ Στέλιου, τέως ἐφημέριον τῆς ἐνορίας Βασιλικῶν, Ἱ. Μ. Πατρῶν, ἐκ δρχ. 634 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου 1957. 2) Πρεσβύτερον Ἰωάννην Παπουτσῆν τοῦ Ἀνδρέου, τέως ἐφημέριον ἐνορίας Ἀγριλοβούνου, Ἱ. Μ. Μεσσηνίας, ἐκ δρχ. 581 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου 1957.

ΙΙΙ. Λόγφ προώρου θανάτου. Εἰς τὰς: 1) Εὐαγγελίαν Καρατζᾶ τοῦ Γεωργίου, ἄγαμον ἀδελφὴν τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 5.7.56 ἀρχιμανδρίτου Ἀθανασίου Καρατζᾶ τοῦ Γεωργίου, τέως ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Ἱ. Ναοῦ Εὐαγγελισμοῦ Ν. Ἐρυθραίας, Ἱ. Μ. Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος, ἐκ δραχ. 399 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 6ης Ἰουλίου 1956. 2) Ἄνναν, χήραν τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 26.11.1956 ἱεροψάλτου Ἀλεξάνδρου Μωραΐτου τοῦ Γεωργίου, τέως ἱεροψάλτου τοῦ Ἱ. Ναοῦ Μεταμορφώσεως Βιλιαρι-Μάνδρας, Ἱ. Μ. Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος καὶ εἰς τὴν ἄγαμον θυγατέρα αὐτοῦ Γεωργίαν, ἐκ δραχ. 513 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Δεκεμβρίου 1956. 3) Πρεσβυτέραν Ἄνναν, χήραν τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 8.12.1956 πρεσβυτέρου Κωνσταντίνου Φώτη τοῦ Ἀθανασίου, τέως ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Παλαιοχωρίου - Καλαμπάκας, Ἱ. Μ. Τρίκης καὶ Σταγῶν καὶ εἰς τὴν ἄγαμον θυγατέρα του Ἐλένην, ἐκ δραχ. 426 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 9ης Δεκεμβρίου 1956.

Μεττεβιβάσθησαν αἱ συντάξεις: 1) Τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 10.1.1957 συνταξιούχου πρεσβυτέρου Σπυρίδωνος Γεωργακοπούλου τοῦ Ἡλία, εἰς τὴν πρεσβυτέραν αὐτοῦ Ἐλένην, ἀπὸ 11ης Ἰανουαρίου 1957, ἐκ δραχ. 385 μηνιαίως. 2) Τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 17.1.1957 συνταξιούχου πρεσβυτέρου Βασιλείου Γεωργίου τοῦ Γεωργίου, εἰς τὴν πρεσβυτέραν αὐτοῦ Παρασκευὴν, ἐκ δραχ. 385 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Φεβρουαρίου 1957

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Ἱερὰν Ἐπισκοπὴν Πέτρας. Ἐλάβομεν τὸ ἀρ. 42/21.1.1957 ἔγγραφοι ὑμῶν καὶ σὰς εὐχαριστοῦμεν. — Ἱερὰν Μητρόπολιν Αἰτωλο-ακαρνανίας. Ἀλλαγὴ διευθύνσεως αἰδес. Παναγιώτου Καυφάκα ἐγένετο. Εὐχαριστοῦμεν. — Πανος. Ἀρχιμανδρίτην Διονύσιον Παυλόπουλον, Ζάκυνθον. Ἀλλαγὴ διευθύνσεως σας ἐγένετο. — Αἰδес. Γεώργιον Σπανόφρανον Καποδίστριαν, Ἅγιον Ἀθανάσιον Κερκύρας. Ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — Αἰδес. Παναγιώτην Παπαδημητρόπουλον, Καλάβρυτα. Πληροφορίας περὶ τῆς ὑποθέσεώς σας θὰ λάβετε ἀπὸ τὸν Γραμματέα τῆς Ἱ. Μητροπόλεώς σας, εἰς τὸν ὅποιον τὸ Τ.Α.Κ.Ε. ἔχει γράψει σχετικῶς. — Πανος. Ἀρχιμανδρίτην Ἀνανίαν Σιαμιδίην, Κολχικὸν Θεσ/νίκης. Ταχυδρομικῶς σὰς ἀπεστάλη τὸ βιβλίον τοῦ κ. Μέντζου περὶ τοῦ Τάφου τῆς Παναγίας, τὸ «Μικρὸν Εὐχολόγιον» ὡς καὶ τιμοκατάλογος ἐκδόσεως Ἀποστολικῆς Διακονίας. Ὁ τόμος τοῦ «Ἐφημερίου» θὰ σὰς ἀποσταλῆ εὐθὺς ὡς βιβλιοδετηθῆ. — Αἰδес. Χρίστον Σταυρόπουλον, Βαλτέσιον Μαντινείας. Σὰς ἐνεγράψαμεν συνδρομητῆν εἰς τὰ περιοδικὰ «Χαρούμενο Σπίτι» καὶ «Χαρούμενα Παιδιά». Ταχυδρομικῶς σὰς ἀπεστείλαμεν τρία τομῆδια «Φωνῆς Κυρίου», τὸν τόμον 1956 τοῦ περιοδικοῦ «Χαρούμενο Σπίτι» καὶ τὸ βιβλίον «Ἱερές» τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς κ. Μιχαήλ. — Αἰδес.

3) Τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 8.12.56 συνταξιούχου πρεσβυτέρου Ἀδαμαντίου Γκουρογιάννη τοῦ Νικολάου, εἰς τὴν πρεσβυτέραν αὐτοῦ Ἑλένην, ἐκ δραχ. 385 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 9ης Δεκεμβρίου 1956. 4) Τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 23.12.1956 συνταξιούχου πρεσβυτέρου Κωνσταντίνου Φλευκοπούλου τοῦ Θεοδώρου, εἰς τὴν ἄγαμον θυγατέρα αὐτοῦ Σοφίαν, ἐκ δραχ. 440 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου 1957. 5) Τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 23.12.1956 συνταξιούχου πρεσβυτέρου Δεδεγνίκα τοῦ Ἀναστασίου, εἰς τὴν πρεσβυτέραν αὐτοῦ Ἑλένην, ἐκ δραχ. 385 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου 1957. 6) Τοῦ ἀποβιώσαντος τὴν 26.12.1956 συνταξιούχου πρεσβυτέρου Χρήστου Γκόλιου τοῦ Ζήση, εἰς τὴν πρεσβυτέραν αὐτοῦ Θεοδότην, ἐκ δραχ. 415 μηνιαίως καὶ ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου 1957.

Ἐχορηγήθησαν ἐφ' ἅπαξ β ο η θ ή μα τ α. Εἰς τοὺς: 1) Ἰωάννην Δ. Βλαχογιάννην ἐκ δραχ. 2850. 2) Δημ. Ἄνδρ. Φαρμάκην ἐκ δραχ. 2.960. 2) Ἰωάν. Σαβ. Πατσούρην ἐκ δραχ. 3.190. 4) Δημ. Λαζ. Μπαρδᾶκον ἐκ δραχ. 2.960. 5) Χρίστον Στ. Λιαρομάτην ἐκ δραχ. 3.190. 6) Ἰωάννην Ἄνδρ. Παπουτσῆν ἐκ δραχ. 2.510. 7) Εὐαγγελίαν Γεωρ. Καρατζᾶ ἐκ δραχ. 1.880. 8) Ἄνναν χήραν Ἀλεξ. Μωραΐτου καὶ ἄγαμον θυγατέρα αὐτοῦ Γεωργίαν ἐκ δραχ. 3.060. 9) Ἄνναν Κων. Φώτη καὶ ἄγαμον θυγατέρα αὐτοῦ Ἑλένην ἐκ δραχ. 2.230.

Γεώργιον Ὀρφανίδην, Νεοχώριον. Ἐπίδομα τοκετοῦ παρέχεται μόνον διὰ τοὺς μετὰ τὴν 13/12/1956 λαβόντας χώραν τοκετούς. Ἐπομένως σείς δὲν δικαιούσθε τοῦ ἐν λόγῳ ἐπιδόματος, ἀφοῦ, ὡς γράφετε, τὸ τέκνον σας ἐγεννήθη τὴν 12.3.1956. Τὸ βιβλίον «Κασσιανή» τιμᾶται δραχμὰς 25. — **Αἶδες. Βασιλεῖον Δουδουνιώτην,** Ἐλαφον Βόλου. Βιβλία ἐστάλησαν ταχυδρομικῶς. — **Αἶδες. Βασίλ. Θεοχάρην, Ρεῖκια Ἄρτης.** Ἡμεροδείκτης Ἀποστολικῆς Διακονίας σᾶς ἀπεστάλη. — **Αἶδες. Εὐκλείδην Κωστούλαν, Κοιλιάδα Λαρίσης.** Τὸ βιβλίον «Μεγάλη Τεσσαρακοστή» τιμᾶται δραχ. 16, ἄνευ τῶν ἐξόδων ταχυδρομήσεως. — **Πανος. Ἀρχιμανδρίτην Φιλ. Βουζουναράκην, Ἡράκλειον Κρήτης.** Ἡ «Θεολογία» ἀποστέλλεται δωρεὰν εἰς τοὺς θεολόγους ἐφημερίους. Πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται μία ἐπίσημος βεβαίωσις τῆς Ἱ. Μητροπόλεώς σας, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ ἀναγράφεται ὅτι εἴσθε πτυχιούχος θεολόγος καὶ ἐφημέριος. Θὰ ἀναμείνωμεν λοιπὸν τὴν λήψιν τῆς, ὅποτε καὶ θὰ σᾶς ἀποσταλῇ ἡ «Θεολογία». — **Αἶδες. Νικόλαον Κοτσόβολην, Ξυλόκαστρον Κορινθίας.** Σᾶς ἐνεγράψαμεν εἰς τὰ περιοδικὰ ἀπὸ 1.1.1957. — **Αἶδες. Ἥλιαν Πατσιάδην, Ἀκροποταμῖον Κιλκίς.** Ἐνεγράφητε ἀπὸ 1.1.1957. Περὶ τῆς χειροτονίας σας οὐδεὶς μᾶς εἰδοποίησεν. — **Αἶδες. Ἀντώνιον Δημητριάδην, Παλ. Ρουμάτα Χανίων.** Ἡ ἀποστολὴ τοῦ φύλλου πρὸς ὑμᾶς ἐτακτοποιήθη. Ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — **Αἶδες. Γεώργιον Γιάκαν, Ν. Ζίχνην καὶ Νικόλαον Πρωτόγερον, Δήμητραν Σερρών.** Μερίμνη τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Νευροκοπίου καὶ Ζιχνῶν κ. Ἀγαθαγγέλου σᾶς ἐνεγράψαμεν εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία». — **Αἶδες. Εὐθύμιον Τσιαδῆν, Λεπτόποδα Χίου.** Δυστυχῶς οὐδεμίαν εἰδοποίησιν περὶ τῆς χειροτονίας σας εἶχόμεν ποτε οὔτε παρ' ὑμῶν οὔτε παρὰ τῆς Ἱ. Μητροπόλεώς σας. Σᾶς ἐνεγράψαμεν ἀπὸ 1.1.1957. Εἰδοποίησαμεν τὴν Ἀποστ. Διακονίαν διὰ τὴν ἀποστολὴν 30 φύλλων «Φωνῆς Κυρίου». — **Αἶδες. Σπυρίδωνα Καρύδην, Κέρκυραν.** Ἐκαστον «Μηραῖον» τιμᾶται μετὰ τῶν ἐξόδων ταχυδρομήσεως δραχ. 45. Μηραῖα δεμένα ἀπὸ 3-4 μαζὶ δὲν ὑπάρχουν. — **Αἶδες. Εὐάγγελον Μπακάκον, Πρέβεζαν.** Τὸ «Πεντηκοστάριον» τιμᾶται δραχ. 160. Διὰ ἔξοδα ταχυδρομῆσεως θ' ἀπαιτηθοῦν 12 δραχμαί. Πρέπει ὁμως νὰ προαποστείλετε τὴν ἀξίαν τοῦ βιβλίου, διότι καὶ ἡμεῖς θὰ τὸ ἀγοράσωμεν ἐκ τοῦ βιβλιοπωλείου. — **Αἶδες. Μιχαὴλ Χρονόπουλον, Μαθία Μεσσηνίας, Ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.** — **Ὅσιον Καισάριον Φιλοθεΐτην, Σφάκια Λοκρίδος.** Ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — **Αἶδες. Διονύσιον Φαμπιάτον, Ἀργοστόλιον Ζακύνθου.** Ἡ διόρθωσις τοῦ ἐπωνύμου σας ἐγένετο. — **Ἱερὸν Ναὸν Ἀπ. Ἀνδρέου, Λουβιάχοβον Ἰωαννῶν.** Ἐτακτοποιήθη ἡ διεύθυνσις τοῦ Ἱ. Ναοῦ. Ὁ «Ἐφημέριος» ἀποστέλλεται μόνον εἰς τοὺς ἐφημερίους καὶ οὐχὶ εἰς τοὺς Ναοὺς. — **Ὅσ. Τιμ. Δασκαλόπουλον, Θέρμην Τριχωνίδος.** Ἀλλαγὴ διευθύνσεώς σας ἐγένετο. — **Πανος. Ἀρχιμ. Αἰμιλιανὸν Σοβατζῆν, Ἐλαιοχώριον Ἐλευθερουπόλεως.** Διεύθυνσις σας ἐτακτοποιήθη. — **Αἶδες. Πέτρον Καραγεώργον, Λυγαριὰν Φθιωτιδοφωκίδος.** Ἀλλαγὴ διευθύνσεώς σας ἐγένετο.

Ἐλάβομεν ἐπιταγὰς τῶν κάτωθι: 1) Αἰδ. Γ. Γλυτοῦ, δραχ. 24. 2) Αἰδ. Βασ. Θεοχάρη, δραχ. 24. 3) Ἰ. Μ. Ἐλασσῶνος, δραχ. 50. 4) Αἰδ. Ἀνδρ. Τσέκου, δραχ. 250. 5) Ἐκκλ. Συμβουλίου Συγκολόγου Βιάννου, δραχ. 20. 6) Κου Κων. Σακελλαροπούλου, δραχ. 140. 7) Ἐκκλ. Συμβουλίου Ἀμωρᾶ Βιάννου, δραχ. 100. 8) Κου Ἰωάν. Λαδᾶ, δραχ. 100. 9) Κου Τ. Π. Γιωνικοπούλου, δραχ. 40. 10) Αἰδ. Χαρισ. Ἀσημοπούλου, δραχ. 120. 11) Ἰ. Ν. Παναγίας Μυρτιωτίσσης, δραχ. 12. 12) Ἰ. Μονῆς Ζερμπίτσης, δραχ. 200. 13) Αἰδ. Βασ. Δημοπούλου, δραχ. 15. 14) Ὅσ. Παύλου Λαυριώτου, δραχ. 30. 15) Χριστιανικῆς Ἐστίας Πατρῶν, δραχ. 40. 16) Κου Ἀγ. Μιχαηλίδου, δραχ. 89. 17) Κας Ἄνας Τζαμαριουδάκη, δραχ. 50. 18) Κου Ἀριστείδου Χαλκίτη, δραχ. 50. 19) Αἰδ. Χρ. Μάνου, δραχ. 55. 20) Αἰδ. Κων. Γρηγοριάδου, δραχ. 20. 21) Κου Ἰωάν. Ρεπαντᾶ, δραχ. 50. 22) Κου Χρυσ. Παπαδοπούλου, δραχ. 50. 23) Ἱεροδ. Ἀθαν. Τσίτσα, δραχ. 50. — Παρακαλεῖται ὁ κ. Ἀριστείδης Χαλκίτης, Κάλυμνος, ὅπως μᾶς γνωρίσῃ τὴν αἰτίαν δι' ἣν μᾶς ἀπέστειλεν τὴν ἐκ 50 δραχμῶν ἐπιταγὴν.

ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἄρχιμ. Φιλαρέτου Βιτάλη, Ἡ ὑπομονὴ στὸν κληρικόν. — Ἀνθίμου Θεολογίτα (ἀναχωρητοῦ), Ἡ μοναξιά. — Φ. Κόντογλου, Οἱ ἅγιοι Σαράντα Μάρτυρες οἱ ἐν Σεβαστείᾳ. — Βασ. Ἡλιάδης, Ὁ τελευταῖος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐπὶ τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας. — Κ. Τσιροπούλου, Ἡ αἰωνιότης τῆς ὑπάρξεώς μας. — Φ. Γιοφύλλη, Ὁ Ἀρσένιος Λευθεριώτης. — Βασ. Μουστάκη, Κηρύγματα εἰς τὰ Ἀποστολικά ἀναγνώσματα τῶν Κυριακῶν. — Εἰδήσεις τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. — Ἀλληλογραφία.

Παρακαλοῦνται οἱ ἀναγνώσται τοῦ «Ἐφημερίου» νὰ ἀπευθύνονται μετ' ἐμπιστοσύνην πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Περιοδικοῦ «Ἐκκλησία» δι' ὅ,τι τοὺς ἀπασχολεῖ καὶ τοὺς ἐνδιαφέρει. Θὰ εὐρουν κατανόησιν καὶ ἐξυπηρέτησιν.

Παρακαλοῦνται οἱ ἀποστέλλοντες ταχ. ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Ἐκκλησία», «Θεολογία» καὶ «Ἐφημέριος», ὅπως σημειώσιν ἐπ' αὐτῶν τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστολῆς.

Δι' ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυντέον:
 Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»
 Ὅδὸς Φιλοθέης 19, Ἀθῆναι. Τηλ. 27-689.
 Ὑπεύθυνος Τυπ/φσίον: Τ. Ρούτσης, Κουκουλάρη 9, Ν. Χαλκηδῶν.